www.regayrasty.com

قه ڵای موسڵمان

ئامادەکردنی بۆ ڕێگای ڕاستی : دانیة عبدالله

هه ستان لـه خه و

1ـ (الحَمْدُ لله الذي أحْيَانا بَعْدَمَا أمَاتَنَا* وإلَيْه النَشُور)

واتا : سوپاس بۆ ئه و خوایه ی که ژیاندینی یه وه دوای ئه وه ی مراندنـی (مه به ست بـه مراندنێکی مه جازی یه که خه وتنه) وه زیندو بونه وه ش هه ر بۆ لای ئـه وه .

2ـ (الحَمْدُ لله الذي عَافَاني فِي جَسَدِي وردَّ عَلَيَّ رُوحِي، وأَذِنَ لِي بِذِكْرِه)

واتا : سوپاس بۆ ئه و خوایه ی کـه لـه ش ساغی کردم و ڕۆحـی بۆ گه ڕاندمن وه بواری دام ذیکرو یادی بکه م .

3ـ خوێندنی سوره تی (آل عمران) لـه ئایـه تی (190 ـ 200) :

(إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضِ وَاخْتِلاَفِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لآيَاتٍ لِّأُوْلِي الألْبَابِ *الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللّهَ قِيَاماً وَقُعُوداً وَعَلَىَ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذا بَاطِلاً سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ*رَبَّنَا إِنَّكَ مَن تُدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْزَيْتَهُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنصَارٍ *رَّبَّنَا إِنَّنَا سَمِعْنَا مُنَادِياً يُنَادِي لِلإِيمَانِ أَنْ آمِنُواْ بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ الأبْرَارِ * رَبَّنَا وَآتِنَا مَا وَعَدتَّنَا عَلَى رُسُلِكَ وَلاَ تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّكَ لاَ تُخْلِفُ الْمِيعَادَ *فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لاَ أُضِيعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِّنكُم مِّن ذَكَرٍ أَوْ أُنثَى بَعْضُكُم مِّن بَعْضٍ فَالَّذِينَ هَاجَرُواْ وَأُخْرِجُواْ مِن دِيَارِهِمْ وَأُوذُواْ فِي سَبِيلِي وَقَاتَلُواْ وَقُتِلُواْ لأُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلأُدْخِلَنَّهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الأَنْهَارُ ثَوَاباً مِّن عِندِ اللّهِ وَاللّهُ عِندَهُ حُسْنُ الثَّوَابِ *لاَ يَغُرَّنَّكَ تَقَلُّبُ الَّذِينَ كَفَرُواْ فِي الْبِلاَدِ *مَتَاعٌ قَلِيلٌ ثُمَّ

مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمِهَادُ *لَكِنِ الَّذِينَ اتَّقَوْاْ رَبَّهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نُزُلاً مِّنْ عِندِ اللّهِ وَمَا عِندَ اللّهِ خَيْرٌ لِّلأَبْرَارِ * وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَمَن يُؤْمِنُ بِاللّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْكُمْ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْهِمْ خَاشِعِينَ لِلّهِ لاَ يَشْتَرُونَ بِآيَاتِ اللّهِ ثَمَناً قَلِيلاً أُوْلَـئِكَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ إِنَّ اللّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ *يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُواْ اصْبِرُواْ وَصَابِرُواْ وَرَابِطُواْ وَاتَّقُواْ اللّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ)

4- پێغه مبه ر دروده خواى لێبێت ده فه رموێت : هه ر كه سێک به شه و به خه به ر هات بلێ : (لا إلَهَ إلاَّ اللهُ وحْدَهُ لا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ ولَهُ الحَمْدُ وهُوَ على كلِّ شيءٍ قَدير، سُبْحانَ اللهِ و الحَمْدُ للهِ ولا إله إلا اللهُ واللهُ أكبر ولا حَولَ ولا قُوةَ إلا بالله العلي العظيم)

واته : هیچ په رستراوێک نی یه به هه ق جگه له (الله) . ته نهایه و بێ هاوه ڵه .موڵک و ستایش و سوپاس هه ر بۆ ئه وه و به سه ر هه موو شتێکدا به توانایه . پاکی هه ر بۆ خوایه و سوپاس بۆ خواو هیچ په رستراوێک نی یه به هه ق جگه له (الله) وه خوا گه وره یه و هیچ گۆڕان و هێزیک نی یه مه گه ر به خواى به رزى مه زنه وه ... پاشان بپاڕێته وه بلێ (رب اغفر لي) په روه ردگار لێم خۆش ببه خوا لێی خۆش ده بێت ... وه لید ده فه رموێت : یان فه رمووى (ئه گه ر بپاڕێته وه وه ڵامى ده درێته وه و ئه گه ر هه ڵسێت و ده ست نوێژ بشورێ و پاشان نوێژ بكات نوێژه كه ى وه رده گیرێ) .

پێش خه وتـــن

1- ئه گه ر چووه ناو جێگه ى نوستن ده ستى بدات له یه ک و پاشان فووى پێدابكات و سورتى (قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ*اللَّهُ الصَّمَدُ*لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ*وَلَمْ يَكُن لَّهُ كُفُواً أَحَدٌ) و (قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ*مِن شَرِّ مَا خَلَقَ*وَمِن شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ*وَمِن شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ * وَمِن شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ) و (قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ * مَلِكِ النَّاسِ * إِلَهِ النَّاسِ *مِن شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ * الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ * مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ) . ى پیادا بخوێنێ . پاشان ده ستى به سه ر ئه و شوێنه دا ئه توانێ له له شى . وه له سه رى له گه ڵ ده م و چاوى و پێشه وه ى له شى یه وه ده ست پێ بكات ، وه ئه مه سێ باره بكاته وه .

2ـ ئـه گـه ر چويتـه سـه ر جێگاكـه ت (آيـه الكرسي) بخوێنـه و تـه واو ى بكـه چونكـه پارێزه رێكت لـه لايـه ن خواوه لـه گـه ڵدا ده بێت و شـه يطان نزيكت ناكـه وێتـه وه تا بـه يانـى .

أعوذ بالله من الشيطان الرجيم

(اللّهُ لاَ إِلَـــهَ إِلاَّ هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لاَ تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلاَ نَوْمٌ لَّهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الأَرْضِ مَن ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلاَّ بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلاَ يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلاَّ بِمَا شَاء وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضَ وَلاَ يَؤُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ) .

3ـ هـه ر كـه سێ دوو ئـايـه تـى كۆ تـايـى سوره تـى (البقره) بـخوێنـێ لـه شـه ودا ئـه بێتـه پاراستن بۆ ى و بـه سيه تـى :

أعوذ بالله من الشيطان الرجيم

(آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِن رَّبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللّهِ وَمَلآئِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لاَ نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّن رُّسُلِهِ وَقَالُواْ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ * لاَ يُكَلِّفُ اللّهُ نَفْساً إِلاَّ وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لاَ تُؤَاخِذْنَا إِن نَّسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلاَ تَحْمِلْ عَلَيْنَا إِصْراً كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلاَ تُحَمِّلْنَا مَا لاَ طَاقَةَ لَنَا بِهِ وَاعْفُ عَنَّا وَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنتَ مَوْلاَنَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ) .

4ـ (باسمك ربي وضعت جنبي وبك أرفعه إن أمسكت نفسي فارحمها، وإن أرسلتها فاحفظها بما تحفظ به عبادك الصالحين) .

واتـه : بـه نـاوى تۆ پـه روه ردگارم تـه نيشتم دانا و بـه نـاوى تۆ بـه رزى ده كـه مـه وه .ئـه گـه ر نـه فسى منت گرتـه وه بـه زه يت پێدا بێتـه وه . وه ئـه گـه ر ناردتـه وه ئـه وا بيپارێزه بـه وه ى كـه بـه نده صاڵحـه كانتـى پێ ده پارێزى .

5ـ (اللـهم انک خلقت نفسي وآنت توفاها ، لک مماتـي ومحياها ، ان احييتها فاحفظها ، وان امتها فاغفرلها ، اللـهم انـي اسآلک العافيـه)

واتـه : خوايـه تۆ نـه فسى منت بـه دى هێناوه و تۆ ده يمرێنيت مردن و ژيان بۆ تۆيـه ، ئـه گـه ر ژياندت بيپارێزه و ئـه گـه ر مراندت لـێ ى خۆش ببـه ، خواي داواى پارێزراوى و لـه ش ساغيت لـێ ده كـه م .

6ـ پێغه مبه ری خوا درودی خوای لێبێت ئه گه ر بیوستایه بخه وێت ده ستی راستی ده خسته ژێر ڕوومه تی و ده یفه رموو :
(اللهم قني عذابک یوم تبعث عبادک) واته : خوایه بمپارێزه له سزاکه ت له و ڕۆژه دا که به نده کانت زیندوو ده که یته وه .
7ـ (باسمِكَ اللهم أموت أحيا) واته : به ناوی تۆوه خوایه ده مرم و ده ژیم .
8ـ پێغه مبه ری خوا درودی خوای لێبێت ئه مه ی به ئیمامی علی و فاطمه ی کچی فه رنوو کاتێ داوای خزمه تکاریان لێ کرد که بۆ یان بگرێت :
(ئایا شتێکتان پێ بلێم که چاکتر بێت بۆ هه ردووکتان له خزمه تکارێک ، ئه گه ر چونه سه ر جێگا 33 جار (سبحان الله) و 33 جار (الحمد لله) و 34 جار (الله أكبر) بکه ن ئه وه چاکتره بۆ ئێوه له خزمه تکار) .
9ـ (اللهم ربَّ السموات السبع،ورب العرش العظيم،ربنا ورب كل شيء، فالق الحب والنوى، ومُنزل التوراة والإنجيل والفرقان، أعوذ بك من شر كل شيء أنت آخذٌ بناصيته،اللهم أنت الأول فليس قبلك شيء،وأنت الآخر فليس بعدك شيء، وأنت الظاهر فليس فوقك شيء، وأنت الباطن فليس دونك شيء، اقض عنا الدَّيْنَ واغننا من الفقر) .
واته : خوایه په روه ردگاری حه وت ئاسمانه کان و په روه ردگاری عه رشی گه وره . په روه ردگارمان و په روه ردگاری هه موو شتێک . ته قێنه ری تۆوی دانه وێڵه و ناوک و دابه زێنه ری ته ورات و ئینجیل و قورئان ، په نا ده گرم پێت له خراپه ی هه موو شتێک که ناوچه وان و چاره نوس و نسیبی به ده ست تۆیه . خوایه تۆ یه که مینی و که س له پێش تۆوه نی یه و دوایه مینی و که س له دوای تۆوه نی یه و تۆ به ده سته ڵات و زاڵ و دیارو ئاشکرایت به زانستت و که س له سه رو تۆوه نی یه وتۆ په نهانی به سه ر هه موو شتێک دا به زانستت وبه ئاگای به شاراوه کان و جێ نیاز نی یه جگه له تۆ . سا قه رزاریمان له سه ر هه ڵگره و بێ نیازو ده وڵه مه ندمان بکه له هه ژاری .
10ـ (الحمد لله الذي أطعمنا وسقانا وكفانا وآوانا فكم ممن لا كافي له ولا مؤوي) .
واته : سوپاس بۆ ئه و خوایه ی که تێری کردین و تێرئاوی کردین و پێویستی نه خستینه غه یری خۆی و کیفایه تی داین و جێ نشینی کردین . زۆر که س هه یه خوا به به س نازانێ . (به هاوبه ش دانان بۆی) . وه مۆڵگه ی نیشته جێی نی یه .

11ـ (اللهم عالم الغيب والشهادة، فاطر السموات والأرض، رب كل شيء ومليكه أشهد أن لا إله إلا أنت أعوذ بك من شر نفسي، ومن شر الشيطان وشركه وأن أقترف على نفسي سوءاً أو أجرَّه إلى مسلم) .
واته : خوايه ئه ی زانای غه یب و ئاشکرا ، ئه ی به دیهێنه ری ئاسمانه کان و زه وی ، په روه ردگارو پاشای هه موو شته کان شایه تی ده ده م که هیچ په رستراوێک نی یه به هه ق جگه له تۆ ، په نا ده گرم پێت له خراپه ی نه فسم ، وه له خراپه ی شه یطان و هاوبه ش دانانی ، وه له وه ی که خراپه یه ک بهێنم به سه ر نه فسمدا یان بیئاڵێنم له موسوڵمانێکه وه .

12ـ پێغه مبه ر درودی خوای لێبێت نه ده خه وت هه تا سوره تی (السجدة) ، (ألم....) و (تبارك الذي بيده الملك...) ی ده خوێند .
13ـ ئه گه ر چویته سه ر جێگای نوستن ده ست نوێژی نوێژ بشۆره و پاشان له سه رلای ڕاست ڕابکشێ و پاشان بڵێ :
(اللهم أسلمت نفسي إليك، وفوضت أمري إليك وألجأت ظهري إليك رهبةً ورغبةً إليك، لا ملجأ ولا منجا منك إلا إليك، آمنت بكتابك الذي أنزلت وبنبيك الذي أرسلت) .
واته : خوایه نه فسم ته سلیمی تۆ کردو کاروباری خۆم دایه ده ستی تۆوو ، وه ڕووم کرده تۆوو پشتم به ست به تۆ به پێ خۆشبون و به ترسان له تۆ ، هیچ حه شارگه و شوێنی ڕزگاربونێک نی یه مه گه ر بۆلای تۆ ، باوه رم هێناوه به کتێبه که ت که داتبه زاندۆته خواره وه ، وه به و پێغه مبه ره ت درودی خوای لێبێت که ناردوته و ڕه وانه ت کردووه .

وه رگه ران له خه ودا له سه ر جێگا له شه ودا (له بارێکه وه بۆ بارێک)
له عائیشه وه(ڕه زای خوای گه وره ی لێ بێت) ده فه رنووێت :
پێغه مبه ری خوا درودی خوای لێبێت ئه گه ر له شه ودا وه ربگه ڕایه ته سه ر لایه کی تری ده یفه رموو : (لا إله إلا الله الواحد القهار، ربُّ السموات والأرض وما بينهما العزيز الغفار) واته : هیچ په رستراوێک به هه ق جگه له (الله) ی تاکی سزاده ری بێ برِوایان که په روه ردگاری ئاسمانه کان و زه وی و ئه وه ی له نێوانیاندایه و ده سه ڵاتداری لێ بورده یه .

داچڵه کین له خه وداو خه و لێ نه که وتن

(أعوذ بكلمات الله التَّامَّة من غضبه وعقابه، وشر عباده، ومن همزات الشياطين وأنْ يحضرون) . واته : په نا ئه گرم به ووشه ته واوه كانى خواى گه وره له خه شم و سزاى و له خراپه ى به نده كانى و له شێتى شه يطانه كان و له و كاتانه ى كه له ژياندا دێنه لام بۆ گومڕاكردنم يان كاتێ له سه ر مه رگ دام دێنه لام .

ئه گه ر خه ونى ڕاست و خۆش (الرؤيا) يان خه ونى درۆو ناخۆش (الحلم) ت بينى :

خه ونى خۆش و چاك له لايه ن خواوه يه و خه ونى ناخۆش له شه يطانه وه يه ، ئه گه ر يه كێك له ئێوه خه ونى خۆشى بينى با له لاى خۆشه ويستى خۆى نه بێ باسى نه كات ...فرمووده كه ى(مسلم بلفظه 4 /1772 و البخارى 7/ 24) وه كورته ى ئه و شتانه ى كه ده يكات له كاتى بينينى خه ونى ناخۆش دا ئه مانه ن :

1ـ سێ جار تف ده كات به لاى چه پى دا

2ـ سێ جار په نا ده گرێ به خواى گه وره له شه يطان و له خراپه ى ئه وه ى كه بينوويه تى .

3ـ له لاى كه س باسى ناكات و نايگێرێته وه .

4ـ له سه ر ئه و لايه وه رده گه ڕێ كه له سه رى بووه .

5ـ هه ڵده ستێ و نوێژ ده كات ئه گه ر ويستى .

ذيكره كانى به يانيان و ئێواران

1ـ هه ر كه سێك به يانيان (آية الكرسي) بخوێنێت له جنۆكه ده يپارێزێ هه تا ئێواره ى لێ ده بێته وه ، وه هه ر كه س ئێواره بيخوێنێ ده يپارێزێ لێ ى تا به يانى :

أعوذ بالله من الشيطان الرجيم

(اللَّهُ لاَ إِلَـهَ إِلاَّ هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لاَ تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلاَ نَوْمٌ لَّهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الأَرْضِ مَن ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلاَّ بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلاَ يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلاَّ بِمَا شَاء وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضَ وَلاَ يَؤُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ) .

2ـ لـه عبداللـه ی کوڕی خوبـه یبـه وه فـه رمووی : پێغـه مبـه ر درودی خوای لێبێت فـه رمووی : (قل) واتـه : بلێ وتم : ئـه ی پێغـه مبـه ری خوا چی بلێم فـه رمووی : (قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ*اللَّهُ الصَّمَدُ*لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ * وَلَمْ يَكُن لَّهُ كُفُواً أَحَدٌ) و (قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ*مِن شَرِّ مَا خَلَقَ*وَمِن شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ*وَمِن شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ * وَمِن شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ) و (قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ * مَلِكِ النَّاسِ * إِلَهِ النَّاسِ *مِن شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ * الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ * مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ) بخوێنـه ئێواران و بـه یانیان سێ جار بـه ستـه و لـه هـه موو شتێک ده پارێزرێت .

3ـ بـه یانیاب بلێ : (أصبحنا وأصبح الملك لله، والحمد لله، لا إله إلا الله وحده لا شريك له، له الملك وله الحمد وهو على كل شيء قدير، ربِّ أسألك خير ما في هذا اليوم وخير ما بعده وأعوذ بك من شر ما في هذه الليلة وشر ما بعدها ربِّ أعوذ بك من الكسل وسوء الكبر، ربَّ أعوذ بك من عذاب في النار وعذاب في القبر)
واتـه : بـه یانمان بـه سه ردا هات و موڵک بـه یانی بـه سه ردا هات بۆ خوای گه وره ، وه ستایش بۆ خوایه و هیچ پـه رستراوێک نـی یـه بـه هـه ق جگـه لـه (الله) تـه نهایه و هاوبـه شی نـی یـه . موڵک و سوپاس بۆ ئـه وه و بـه سه ر هـه موو شتێکدا بـه توانایه . پـه روه ردگار داوای خێری ئـه مڕۆو خێرو چاکه ی دوای ئـه مڕۆت لێ ده که م و پـه نا ئـه گرم لـه خراپـه ی ئـه وه ی لـه مڕۆدایه و لـه دوای ئـه مڕۆدایه . پـه روه ردگار پـه نات پی ئـه گرم لـه تـه مبـه ڵی و لـه ش قورسی و خراپـه ی تـه مـه ن پیری ، پـه روه ردگار پـه نات پێ ئـه گرم لـه سزایه ک لـه ئاگری دۆزه خ و سزایه ک لـه گۆڕدا توشم ببێت .

4ـ (اللهم بك أصبحنا وبك أمسينا وبك نحيا وبك نموت وإليك النشور)
واتـه : خوایه بـه ناوی تۆوه بـه یانیمان بـه سه ردا هات و ئێواره مان بـه سه ردا هاتوو بـه ناوی تۆوه ده ژیم و ده مرم و زیندوو بوونـه وه بۆ لای تۆیـه) .
وه ئێواران بلێ : (اللهم بك أمسينا وبك أصبحنا وبك نحيا وبك نموت وإليك المصير)
واتـه : خوایه بـه ناوی تۆوه ئێواره مان بـه سه رداهات و بـه ناوی تۆوه بـه یانیمان بـه سه ردا هات و بـه ناوی تۆوه ده ژیم و ده مرم وه چاره نوس بۆ لای تۆ یـه .
5ـ هـه رکـه سێ ئێواره بـه یـه قینـه وه پێی بیلێ و شـه و بمرێ ده چێتـه بـه هـه شتـه وه (اللهم أنت ربي لا إله إلا أنت خَلَقتني وأنا عَبْدُك وأنا على عهدك

ووعدك ما استطعت وأعوذ بك من شر ما صنعت أبوء[1] لك بنعمتك على وأبوء بذنبي فاغفر لي فإنه لا يغفر الذنوب إلا أنت) واتـه : خوايه تۆ په روه ردگارمی هیـچ په رستراوێک نـی یه بـه هه ق جگه لـه تۆ ، بـه دیت هێناوم و من بـه نده ی تۆم و من لـه سه ر په یمان و بـه لێنـه كه مم كه بـه تۆم داوه تا بتوانم ، په نات پێ ده گرم لـه خراپه ی ئـه وه ی ئـه نجامم داوه لـه گوناهه، دان ئـه نێم بـه نیعمه تـه كانتدا لـه سه رم و دان ئـه نێم بـه گوناهه، كانم دان ئـه نێم بـه نیعمه تـه كانتدا لـه سه رم و دان ئن نێم بـه گوناهه كانم دا ، سا خوايه لێم خۆش بـه ، بـه ڕاستـی كـه س لـه گوناه خۆش نابـێ جگه لـه تۆ .

6ـ (اللهم عافني في بَدَني، اللهم عافني في سمعي، اللهم عافني في بصري، لا إله إلا أنت . اللهم إني أعوذ بك من الكفر، والفقر، اللهم إني أعوذ بك من عذاب القبر لا إله إلا أنت) . بـه يانيان و ئێواران سێ جار ..

واتـه : خوايه لـه ش و بيستن و بينينم پارێزراو بكه هيچ په رستراوێک نيه بـه هه ق جگه لـه تۆ ، خوايه په نات پێ ئـه گرم لـه بێ باوه ڕی و هه ژاری و په نات پێ ئـه گرم لـه سزای گۆڕ ، هيچ په رستراوێک نـی يه بـه هه ق جگه لـه تۆ .

7ـ (اللهم إني أسألك العافية في الدنيا والآخرة،اللهم إني أسألك العفو والعافية في ديني ودنياي وأهلي ومالي،اللهم استر عوراتي وآمن روعاتي، اللهم احفظني من بين يديَّ ومن خلفي وعن يميني وعن شمالي ومن فوقي وأعوذ بعظمتك أن أغتال من تحتي) بـه يانيان و ئێواران .

واتـه : خوايه من داوای لـێ خۆش بوون و پارێزراويت لـێ ده كه م لـه دنياو دوا ڕۆژدا . خوايه داوای لـێ بووردن و پارێزراويت لـێ ده كه م لـه دين و دنياو كه س و دڵـه ڕاوكـێ و وه رست بوونم مه هێڵـه . خوايه بمپارێزه لـه بـه رده ممه وه و لـه دوامه وه و لـه راستم و چه پم و سه ره وه م . وه په نا ئـه گرم بـه گه وره يـی تۆ كه لـه ژێره وه سزا بدرێم و پـێ بكرێم .

8ـ (اللهم عَالِمَ الغيب والشَّهادة، فاطر السموات والأرض، رب كل شيء ومليكه، أشهد أن لا إله إلا أنت أعوذ بك من شر نفسي ومن شر الشيطان وشركه وأن اقترف على نفسي سوءًا أو أجُره إلى مسلم) .

واتـه : خوايه زانای نهێنـی و ئـاشكرای ، بـه ديهێنـه ری ئـاسمانـه كان و زه وی پـه روه ردگارو پاشان هـه موو شتيک ، شايـه نـی ده ده م هه هيچ پـه رستراوێک

نییە بە هەق جگە لەتۆ ، پەنا ئەگرم پێت لە خراپەی نەفسم و لەشەڕو هاوبەش دانانی شەیتان ، وە لەوەی کە نەفسم تووشی خراپەیەک بکەم یان بیئاڵێنم لە موسوڵمانێکەوە .

10ـ بەیانیان یەک جار بڵێ (رضيت بالله رباً ، وبالإسلام ديناً وبمحمد صلى الله عليه وسلم نبياً) ، واتە : رازیم بە (الله) کە پەروەردگارم بێ و ئیسلام دین و بەرنامەم بێت و موحەمەدیش درودی خوای لێبێت پێشەوام بێت .

11ـ (يا حي يا قيوم برحمتك أستغيث أصلح لي شأني كُله ولا تَكِلْني إلى نفيس طرفة عين) ، بەیانیان و ئێواران .

واتە : ئەی زیندووی ڕاگرو هەلسوڕێنەرەی بوونەوەر بە بەزەیت داوای فریاکەوتنت لێ دەکەم ،هەموو کاروبارم چاک بکەو بۆ چاولێک نانێک مەمدەرە دەستی نەفسی خۆم .

12ـ (أصبحنا على فطرة الإسلام وكلمة الإخلاص، ودين نبيِّنا محمد صلى الله عليه وسلم وملَّة أبينا إبراهيم حنيفاً مسلماً وما كان من المشركين) .

واتە : بەیانیمان بەسەر داهات لەسەر فیطرەتی ئیسلام و ووشەی دڵسۆزی و ئیخلاص کە بریتی یە لە (لا إله إلا الله) ، وە دینی پێغەمبەرمان درودی خوای لێبێت و لەسەر میللەتی باوکمان ئیبراهیم پێغەمبەر سەلامی خوای لێبێت کە پاک و موسڵمان بووەو لە هاوبەش دانەران نەبووە .

وە ئێوارانیش بڵێ : (امسينا على فطرة الإسلام وكلمة الإخلاص ....) .

13ـ (سبحان الله وبحمده) ، سەد جا .

واتە : پاکی و بێ کەم و کوڕی و سوپاس و ستایش بۆ خوایە .

هەرکەسێک بەیانیان (سەد) جارو ئێواران (سەد) جار بیڵێ لەرۆژێکدا کەس لە رۆژی دوایی دا بەکردەوەی لەم باشترەو نایەت مەگەر کەسێک وەک ئەمی وتبێ یان ذیکری زیاتری وتبێ . مسلم 2071/4

14ـ (لا إله إلا الله وحده لا شريك له ،له الملك وله الحمد وهو على كل شيء قدير) ، (دە) جار بیڵێ یان یەک جار لەکاتی بێ توانایی دا .

واتە : هیچ پەرستراوێک نی یە بە هەق جگە لە (الله) تاکی بێ هاوبەشەو موڵک و سوپاس هەر بۆ ئەوەو بەسەر هەموو شتێکدا بە توانایە .

(هەرکەسێک (دە) جار دوای نوێژی بەیانی بیڵێ ئەوا (دە) چاکەی بۆ دەنوسرێ و (دە) خراپەی لەسەر لادەچێ و (دە) پلە بەرزدەبێتەوە ، وە بە ئەندازەی رزگارکردنی دوو کۆیلە لەنەوەکانی ئیسماعیل پێغەمبەر سەلامی خوای لێبێت چاکەی دەگات ، وە ئێوارانیش بیڵێ هەروەهایە ، وەدەبێتە پارێزە رێک بۆی لەشیطان تاکوو رۆژی لێ دەبێتەوە) .

15 ـ (سبحان الله وبحمده عدد خلقهِ ورِضَا نفسهِ وزِنُة عَرشهِ ومِداد كلماته) ، تەنها بەیانیان سێ جار .

واتە : پاکی و بێ گەردی و سوپاس بۆ خوای گەورە : بە ئەندازەی ژمارەی دروستکراوەکانی و ڕەزای خۆی و قورسایی و سەنگینی عەرشەکەی و زۆرو درێژی ووشەکانی .

16 ـ (أعوذ بكلمات الله التامات من شر ما خلق) ، سێ جار تەنها ئێواران .

واتە : پەنا ئەگرم بە ووشە تەواوەکای خوای گەورە لە خراپەی دروست کراوەکانی .

17 ـ عن ابي الدرداء (رضي الله عنه) قال : قال رسول الله (صلى الله عليه وسلم) : (من صلى على حين يصبح عشرا وحين يمسي عشرا آدركته شفاعتي يم القيامة) .

واتە : هە ر کەسێک کاتێ بەیانی بەسەردا دێت (دە جار) و کاتێک ئێوارەی بەسەردا دێت (دە جار) صڵاواتم لەسەر بدات شەفاعەتی منی بەردەکەوێ لە ڕۆژی دوایی دا .

خواردن و خواردنەوە

پێش خواردن بڵێ (بِسم الله) وات : بەناوی خوا ، بەڵام ئەگەر بیرت چۆو ئەوا هەرکاتێ بیرت کەوتەوە بڵێ (بِسمِ الله أوله وآخره) واتە : بەناوی خوای گەورە لەسەرەتاو کۆتایی دا .

یان پێش خواردن بڵێ : (اللهم بارك لنا فيه وأطعمنا خيراً منه) ،

واتە : خوایە بەرەکەت بڕژە بەسەرماندا لەمەداو لەم خواردنە چاکترمان بدەرێ .

بەڵام ئەگەر شیرت خواردەواە لەسەرەتادا بڵێ (اللهم بارك لنا فيه وزدنا منه) ، واتە : خوایە بەرەکەت بڕژە بە سەرمان دا لەمەداو لەمەمان بۆ زیاد بکە .

(وه بەدەستی ڕاستت و لەبەردەمی خۆتەوە بخۆ) وە (قاپەکانیش بلێسەرەوەو هەرچیەکت لەدەست کەوتە خوارەوە لە پارو هەڵی بگرەوەو بیخۆو فرێ ی مەدەبۆ شیطان) مسلم (2034)
وە (بە پێوە خواردن و خواردنەوە نەخۆیت) بەلاَم شت خواردن بە دەم ڕێگاوەو بە ڕۆیشتنەوە دروستە وهاوەڵەکان(ڕەزای خوایان لێبێت) کردویانە .

وە کەتەواو بوویت و لێ بوویتەوە بڵێ : (الحمد لله الذي أطعمني هذا ، وزرقنيه ، من غير حول مني ولا قوة) ، واتە : سوپاس و ستایش بۆ ئەو خوایەی کە ئەم خوایەی کە ئەم خواردنەی دامێ ڕزق و ڕۆزی دام بە بێ گۆڕان و توانای خۆم . یان بڵێ :
(الحمدُ لله حمداً كثيراً طيباً مباركاً فيهِ ، غيْرَ [مَكْفيٍّ ولا] مُوَدَّع ، ولا مُستَغنَى عَنْهُ ربّنا) ، واتە : سوپاس و ستایش بۆ خوا ، ستایشێکی زۆری پاکی پیرۆز بێ ، خوای گەورە بەسمانەو وازمان لێ نەهێنراوەو وەلا نەنراوین کەس نی یە بێ نیاز بێ پێ ی پەروەردگارمان .
یان بڵێ : (اللهم اطعمت واسقيت واقنيت و هديت و احييت ، فلك الحمد على ما اعطيت) ، وات : خوایە تۆ خواردن و خواردنەت داوە ماڵ و هەموو شتێکی ترت بەخشوەو هیدایەتت داوەو ژیاندووتو ، سا ستایش و سوپاس بۆ تۆیە لەسەر ئەوەی کە بەخشیەتە .

نزاو پارانەوەی میوان بۆ خاوەن ماڵ

(اللهُمَّ بَارِكْ لَهُم فيما رَزَقتهُمْ، واغْفِر لهم وارحَمْهُم) ، واتە : خوایە بەرەکەت بخەرە ئەو ڕۆزی یەی داوتنێ و لێ یان خۆش بەو بەزەیت پێ یان دا بێتەوە .

لە کاتی بینینی نۆبەرەی میوەدا

(اللهم بارك لنا في ثمرنا ، وبارك لنا في مدينتنا وبارك لنا في صاعنا ، وبارك لنا في مدنا)
واتە : خوایە بەرەکەت بخەیتە ناو میوەمانەوەو بەرەکەت بخەرە شارەکەمانەوەو بەرەکەت بخەرە دەفری (صاع) مانەوە (کە چوار مشت دەگرێت) و بەرەکەت بخەرە ناو (مد) واتە مشتمانەوە .

داماڵین و داکەندنی پۆشاک و جل

(پەردەی نێوان جنۆکەو داوێن (عەورەتی) ئادامیزاد ئەوەیە کە کاتێ یەکێکیان پۆشاکی دانا (بسم اللە) .

چوونە سەر ئاو

پێش چوونە ژوورەوە بڵێ : (بِسمِ الله) اللهُمَّ إنّي أعُوذُ بِكَ مِنَ الخُبْثِ والخبائِثِ)
واتە : بەناوی خوا ، خوایە پەنات پێ ئەگرم لە شیطانە مێ یەکان .
وە کەهاتیتە دەرەوە بڵێ : (غُفْرانَكَ) ، واتە : خوایە لێم خۆش بە ماوەیەک یادی تۆم نەکرد .
تێبینی : زانایان پێیان وایە چاک وایە لە پێش دا قاچی چەپ پێش بخرێت بۆ چوونە ژورەوە و قاچی ڕاستیش پێش بخرێت بۆ هاتنە دەرەوە .

جل و بەرگ لەبەرکردن

لە پێش دا لای ڕاست لەبەر بکە و بڵێ (الحَمْدُ لله الذي كَساني هذا(الثوب) ورَزَقَنيه مِنْ غَيْرِ حَوْلٍ مِنّي ولا قُوةٍ) . واتە : ستایش بۆ ئەو خوایەی کە ئەم پۆشاکەی پۆشیم و پێی بەخشیم بە بێ گۆران و توانای خۆم .

لەبەر کردن و پۆشینی جل و بەرگی نوێ

(اللَّهُمَّ لَكَ الحَمْدُ أَنْتَ كَسَوتَنيه،أسْألك مِنْ خيرِهِ وخَيْرَ ما صُنع لَهُ،وأعُوذُ بِكَ مِنْ شرِّه وشَرَّ ما صُنِعَ لَهُ)
واتە : خوایە ستایش بۆ تۆیە تۆ پۆشیمت و پۆشتەت کردە داوای چاکەی ئەم پۆشاکەت لێ دەکەم (کە بریتییە لە مانەوە لە ژیاندا) وا داوای ئەو خێرو چاکەیەت لێ دەکەم کە بۆی دروست کراوە (کە بریتیە لە لادانی بەلای ئەو کارەدا کە ڕەزامەندی خوای گەورەی تیایە) وە پەنات پێ ئەگرم لە خراپەی و ئەو خراپەی بۆیی دروست کراوە (کە بریتی یە لە لادانی بە لای ئەوەی بە خۆ بازل زانین و فیزەوە لەبەر بکات) .

ئەگەر یەکێک بەرگی نوێی لەبەرکردبوو

پێ ی بڵێ : (إلِبسْ جَدِيداً وعِشْ حميداً ومُتْ شهيداً) ، واتە : یاخوا پۆشاکی تازە لەبەر بکەیت و بە سوپاس کراوی بژیت و بە شەهیدی سەربنێییتەوە و بمریت .

لە پێ کردنی نەعل و پێڵاو

لە پێشدا لای ڕاست لە پێ بکەو لەکاتی داکەندندا لای چەپ دابکەنە .
وە پێغەمبەری خوا درودی خوای لێبێت نەهی کردووە لە لەپێ کردنی نەعل بەپێوە ، تێبینی : ئیمامی (المناوی) دەفەرمووێت : فەرموودەکە بۆ ڕێ نیشان دان و ئیرشادە . چونکە بە دانیشتنەوە لە پێ کردنی یاسان ترە بۆیە ئیمامی (الطیبی) وە غەیری ئەو نەهی یەکەیان تایبەت کردووە بە لەپێ کردنی ئەو پێڵاوەی کە لەپێکردنی بە پێوە نارەحەت و ماندووت دەکات وەکو (ناسومە و خوف) (کە قیتانی هەیە) نەک (قابقاب و سرموزە) وە خوای گەورەش زاناترە بە حیکمەتی تەشریع ونەهی یەکان .

چوونە دەرەوە لەماڵ

1ـ (بسم الله، توكَّلْتُ على الله، لا حَوْلَ ولا قُوةَ إلا بالله) واتە : بەناوی خوا پشتم بەخوای گەورە بەست وهیچ گۆران و توانایەک نی یە مەگەر بەخوای گەورەوە . (ئەگەر لەماڵ دەرچێت و ئەمە بڵێ ئەوا پێ ی دەوترێت : هیدایەت درایت و کیفایەت کرایت و پارێزرایت ، وە شیطانی لێ دوور دەخرێتەوە وە شیطانێکی تر دەڵێ ، تۆ چ دەسەڵاتێکت هەیە بەسەر کەسێک دا کە هیدایەت درابێت و کیفایەت کرابێت و پارێزرابێت) .
2ـ (اللهُمَ إني أعُوذُ بِكَ أن أَضلَّ أوْ أُضَلَّ أَوْ أزلَّ، أو أُزلَّ، أوْ أظلِم أوْ أُظْلَم، أوْ أَجْهَلَ أوْ يُجْهَلَ عَلَيَّ) ، واتە : خوایە پەنات پێ ئەگرم لەوەی خەڵک گومڕا بکەم یان گومڕا کرێم ، یان هەڵە بکەم یان هەڵەم لەگەڵ بکرێ ، یان ستەم بکەم یان ستەمم لێ بکرێ ، یان نەفامی بکەم یان نەفامیم لەگەڵ دا بکرێ .

گەرانەوە بۆ ماڵ

پێغەمبەری خوا درودی خوای لێبێت دەفەرموێت : (سێ کەس هەموویان مسۆگەر زامنن لە ژێر چاودێری خوای گەورەدان ....) وە لەوانە : (رجل دخل بيته بسلام ضامن علـى اللـه عز وجل) ، واتە : پیاوێک بگەرێتەوە ماڵەوە بە سڵاو کردن زامنە لەلایەن خواوە .

لەکاتی ڕۆیشتن دا بەرەو مزگەوت

(اللهم اجعل في قلبي نوراً ، وفي لساني نوراً ، واجعل في سمعي نوراً ، واجعل في بصري نوراً ، من فوقي نوراً، ومن تحتي نوراً ،وعن يميني نوراً ،وعن شمالي نوراً ، ومن أمامي نوراً ، و في خلفي نوراً ،واجعل ،و اجعل في نفسي نوراً، وأعظم لي نوراً ، وعظم نوراً ، واجعل لي نوراً ، واجعلني نوراً ،اللهم أعطني نوراً ، واجعل في عصبي نوراً ، وفي لحمي نوراً ، وفي دمي نوراً ، وفي شعري نوراً ، وفي بشري نوراً) ،

واته : خوایه لەدڵم دا نور بەرپابکەی ، وه لە زوبانم و بیستن و بینین و سەرەوەو خوارەوەم و ڕاست و چەپم و پێشەوەو پاشەوەم و لەدەرونمدا ، وه نورم بۆ گەورە بکەیت و نورم بۆ بکەیت و بمکەیتە نور . خوایه نورم پێ ببەخشی و لەدەمارمدا نورم بدەیتێ ، وه لە گۆشت و خوێن و موو پێستمدا ، وه نورم بۆ زیاد بکە (سێ جار) وەنور لەسەر نورم پێ ببەخشە .

چوونە ناو مزگەوت

(أعوذ بالله العظيم ،وبوجهه الكريم ،وسلطانه القديم ،من الشيطان الرجيم) ،

(بسم الله ،والصلاة والسلام على رسول الله ، اللهم افتح لي أبواب رحمتك)

واته : پەنا ئەگرم بەخوای مەزن و بە ڕووی بەڕێزی و دەسەڵاتی هەربوونی بەردەوامی لە شیطانی نەفرەت لێ کراوی لە ڕەحمەت دەرکراو .بەناوی خوای گەورەودرودە سڵاولەسەر پێغەمبەری درودی خوای لەسەر ، خوایه دەرگاکانی رەحمەتی خۆتم لێ بکەرەوە .

هاتنە دەرەوە لە مزگەوت

(بسم الله والصلاة والسلام على رسول الله ،اللهم إني أسألك من فضلك، اللهم اعصمني من الشيطان الرجيم)

واته : بەناوی خوا ، سڵاو لەسەر پێغەمبەری خوا درودی خواه لێبێت ، خوایه من داوای فەزڵی خۆتت لێ دەکەم ، خوایه بمپارێزە لە شەیطانی نەفرەت لێ کراو .

تێبینی : بۆ چوونە مزگەوت قاچی ڕاست پێش دەخرێت ، بەڵام بۆ هاتنە دورەوە قاچی چەپ پێش دەخرێت .

ببینی ئەو کردەوانەی کە لە مزگەوتدو دروست نی یە
ئەگەر کەسێک لە مزگەوتدا جاڕی بۆ شتێکی وون بوو ئەدا پێ ي بڵێ (لا ردها الله علیک) ، واتە خوا بۆت نەگەڕێنێتەوە .
وەئەگەر بینیت کرین و فرۆشتن دەکرا لە مزگەوتدا پێێ بڵێ : (لا آربح الله تجارتک) ،واتە : خوای گەورە قازانج نەخاتە ناو ئە و بازرگانی یە تە وە،چونکە مزگە وت بۆ ئە وە نە کرا وە.
وە دروست نی یە تف و بە ڵغە م و چڵم و شتی پیس رۆبکرێتە ناو مزگە وت چونکە تاوانە و کە فارە تە کە شی پاک کردنە وە یە تی وە نەهی کراوە لەوەی کە شیعری نا جائیزی تێدا بووترێت . وەهەروەها دروست نی یە دەنگ بەرز کردنەوە تیایدا وەهەر کەسێک پیاز یان سیر یان کەوەر (یان توور یان شتی بۆن ناخۆشی تری خوارد) با نزیکی مزگەوت نەکەوێتەوە . چونکە مەلائیکەتەکان ئەزێت ئەچێژن بەو شتەی کە مرۆڤ ئەزێتی پێ دەگا .

پێش دەست نوێژ

بڵێ : (بِسمِ اللهِ) .
تێبینی : ئە و ویردو زکرانە ی خە ڵکی عە وام دە یلێن لە کاتی شۆردنی هەرئەندامێک لەئەندامەکانی دەست نوێژدا هیچ بنچینەیەکی نی یەو لە فەرمووددا نەهاتووە ، وە هیچ دوعاو نزایەکی تایبەتیش نی یە بە کاتی دەست نوێژ شتنەوە .

نزای دوای دەست نوێژ

1ـ (أشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له ، وأشهد أن محمداً عبده ورسوله) ، واتە : شایەتی دەدەم کە هیچ پەرستراوێک نی یە بە هەق جگە لە (اللە) تاکی بێ هاوبەشە ، وە شایەتی دەدەم کە محمد درودی خوای لێبێت پەندەو نێردراوی خوایە .
2ـ (اللهم اجعلني من التوابين واجعلني من المتطهرين) ، واتە : خوایە بمگێڕی لە تەوبەکاران و بمگێری لە خۆپاک کەرەوەکان .
3ـ (سبحانك اللهم وبحمدك أشهد أن لا إله إلا أنت أستغفرك وأتوب إليك) ، واتە : پاکی و بێ گەردی و سوپاس بۆ تۆیە خوایە ، شایەتی دەدەم کە هیچ پەرستراوێک نی یە بە هەق جگە لەتۆ ، داوای لێ خۆش بوونت لێ دەکەم و دەگەڕێمەوە بۆ لات .

وەڵام دانەوەی بانگ بێژ

1ـ بانگ بێژ هەرچی یەکی ووت تۆش دەیڵێییەوە جگە لە ووتنی (حي على الصلاة ، وحي على الفلاح) کە دەبێ بڵێ ێ (لا حول ولا قوة إلا بالله) .

2ـ وە بڵێ : (وأنا أشهد أن لا إله إلا الله ، وحده لا شريك له ، وأن محمد عبده ورسوله ، رضيت بالله رباً ، وبمحمداً رسولاً وبالإسلام ديناً) ، ئەمە دواشایەتمانی بانگ بێژ دەوترێت .

دوای بانگ

1ـ دوای وەڵام دانەوەی بانگ بێژ صڵاوات بدە لەسەر پێغەمبەر درودی خوای لێبێت .

2ـ پاشان بڵێ : (اللهم رب هذه الدعوة التامة ،والصلاة القائمة، آت محمداً الوسيلة والفضيلة، وأبعثه مقاماً محموداً الذي وعدته) ، واتە : خوایە پەروەردگاری ئەم بانگەوازە تەواوو نوێژە دامەزراوە . ببەخشە بە پێغەمبەرمان محمد درودی خوای لێبێت پلەی بەرزی (الوسیلە) (کە شوێنێکە لە بەهەشت دایە بۆ کەس نابێ جگە لەبەندەیەک لەبەندەکانی خوای گەورە ، وە پێغەمبەر درودی خوای لێبێت فەرموویەتی : ئومێدم وایە کە ئەو کەسە من بم) وە بیبەرە ئەو شوێنە سوپاس کراوەی کە بەڵێنت پێ داوە (کە پلەی شەفاعەتی گەورەیە لە رۆژی دوایی دا) .

3ـ بپاڕێرەوە بۆ خۆت لە نێوان بانگ و قامەت دا . چونلە پاڕانەوەی ئەو کاتە ڕەت ناکرێتەوە .

لە نوێژ و دوای نوێژدا

سوننەتی دەست پێ کردنی نوێژ (الاستفتاح)

1ـ (اللهم باعد بيني وبين خطاياي كما باعدت بين المشرق والمغرب ، اللهم نقني من خطاياي كما ينقى الثوب الأبيض من الدنس اللهم اغسلني من خطاياي بالماء والثلج والبرد) ، خوایە نێوان من و گوناهەکانم دوور بخەرەوە وەک چۆن رۆژهەڵات و رۆژئاوات لەیەک دوورخستۆتەوە ، خوایە لەگوناهەکانم پاکم بکەرەوە

هەروەکو چۆن کراسی سپی لەچڵک پاک دەبێتەوە ، خوایە لە گوناهەکانم بمشۆرەوە نبە بەفرو باران و تەرزە .

2ـ (سبحانك اللهم وبحمد ك وتبارك اسمك وتعالي جدك، ولا أ له غيرك) ،

واتە : خوایە پاکی و بێ گەردی و ستایش بۆتۆیە ، وە ناوی تۆ پیرۆز بێت و فەرو بەرەکەتی زۆر بێت و گەورەیی و دەسەڵاتت بڵند بێت و هیچ پەرستراوێک نی یە بەهەق جگە لەتۆ .

3ـ (وجهت وجهي للذي فطر السموات والأرض حنيفاً وما أنا من المشركين ،إن صلاتي ونُسُكي ومحياي ومماتي لله رب العالمين ، لا شريك له وبذلك أمرت وأنا من المسلمين اللهم أنت الملك لا إله إلا أنت ، أنت ربي وأنا عبدك ، ظلمت نفسي ، اعترفت بذنبي ، فاغفر لي ذنوبي جميعاً ، إنه لا يغفر الذنوب إلا أنت ، واهدني لأحسن الأخلاق، لا يهدي لأحسنها إلا أنت ، واصرف عني سيئها لا يصرف عني سيئها إلا أنت لبيك وسعديك والخير بين يديك ، والشر ليس إليك ، أنا بك وإليك ، تباركت وتعاليت أستغفرك وأتوب إليك) ، واتە : بە پاکی و دڵسۆزی ڕووم کردە ئەو خوایەی ئاسمانەکان و زەوی بەدیهێنانەوەو من لەهاوبەش دانەران نیم ، بەراستی نوێژو سەربڕین و ژیان و مردنم تەنها بۆ پەروەردگاری جیهانیانەو بەوە فەرمانم پێ کراوەو من لە موسوڵمانانم ، خوایە تۆ پادشایت هیچ پەرستراوێک نی یە بەهەق جگە لەتۆ ، تۆ پەروەردگارمی و من بەندەی تۆم ، ستەمم لەنەفسم کردووەو دان ئەنێم بە گوناە مدا سا خوایە لەهەموو گوناهەکانم خۆش بە ، بەڕاستی جگە لەتۆ کەس لە گوناە خۆش نابێ ، وەرێنمویم بکە بۆ چاکترین ڕەوشت ، کەس ڕینمویی ناکات بۆ چاکترینی ڕەوشت و ئاکار جگە لەتۆ ، وە کردەوەی خراپم لێ دوور بخەرەوە کەس کردار خراپیم لێ دوور ناخاتەوە جگە لەتۆ ، خوایە (لبیک) واتە : وەڵامی دوای وەڵامم هەیە بۆت لەگوێ ڕایەڵیت داو (سعدیک) واتە : شوێن کەوتەی دوای شوێن کەوتەم بۆ دینەکەت ، چاکە هەمووی بەدەستی تۆیە خراپەش نادەمە پاڵ تۆ ، وە من بەتۆوە هەم وبۆلای تۆ دەگەرێمەوە . پاکی و بێ گەردی و بڵندی بۆ تۆیە ، داوای لێخۆش بوونت لێ دەکەم و دەگەرێمەوە بۆ لات .

4ـ (اللهم رب جبرائيل وميكائيل وإسرافيل ، فاطر السموات والأرض ، عالم الغيب والشهادة ، أنت تحكم بين عبادك فيما كانوا فيه يختلفون اهدني لما اختلف فيه من الحق بإذنك إنك تهدي من تشاء إلى صراط مستقيم) ، واتە : خوایە ، پەروەردگای جبرائیل و میکائیل و ئیسرافیل ، بەدی هێنەری ئاسمانەکان و زەوی ، زانای

غيب و ئاشكرا ، تۆ حوكم دەكەيت لەنێوان بەندەكانت دا لەو شتەدا كە جیاوازن تیایدا ، سارێنمویم بكەی بۆ ئەو حەقەی كەخەڵكی تیایدا جیاوازن بەئیزنی خۆت واتە (دامەزراوم بكە لەسەری) . بەڕاستی تۆ ڕێنموی هەركەسێك بتەوێ دەیكەیت بۆ سەر ڕێگای ڕاست .

5ـ (الله اكبر كبيرا، الله اكبر كبيرا، الله اكبر كبيرا، والحمد لله كثيرا، والحمد لله كثيرا، والحمد لله كثيرا، وسبحان الله بكره وأصيلا) واتە : خوا گەورەیەو ، زۆر سوپاس و ستایش بۆ خوا ، وە پاكی و بێ گەردی بۆ خوا لەبەیانیان و ئێواران دا .

(لە ابن عمرەوە ڕازای خوای لێبێت فەرموویەتی : لەكاتێكدا ئێمە نوێژمان دەكرد لەگەڵ پێغەمبەری خوادا دروده خوای لێبێت لەكۆمەڵەكەدا پیاوێك ئەمەی فەرموو ـ الله اكبر كبيرا، الله اكبر كبيرا، الله اكبر كبيرا، والحمد لله كثيرا، والحمد لله كثيرا، والحمد لله كثيرا، وسبحان الله بكره وأصيلا ـ پێغەمبەری خوا درودی خوای لێبێت فەرمووی كێ بوو ئاواو ئاوای ووت ؟ پیاوێك لە كۆمەڵەكە فەرمووی : سەرم سووڕما لێ ی دەرگاكانی ئاسمانی بۆ كرانەوە .

6ـ (الحمدلله حمدا كثيرا طيبا مباركا فيه) ، واتە : سوپاس و ستایش بۆ خوای گەورە سوپاسێكی زۆری پاكی پیرۆزبێ .

7ـ (اللهم لك الحمد أنت نور السموات والأرض ، ولك الحمد أنت قيمُ السموات والأرض ومن فيهن [ولك الحمد أنت رب السموات والأرض ومن فيهن]، [ولك الحمد لك ملك السموات والأرض ومن فيهن] [ولك الحمد أنت ملك السموات والأرض] [ولك الحمد] أنت الحق ، ووعدك الحق ، وقولك الحق ،ولقاؤك الحق ، والجنة حق ، والنار حق ، والنبيّون حق ومحمد صلى الله عليه وسلم حق والساعة حق] [اللهم لك أسلمت وبك آمنت ، وعليك توكلت ، وإليك أنبت ، وبك خاصمت ، وإليك حاكمت ، فاغفر لي ما قدمت وأخرت وأسررت وأعلنت][أنت المقدم ،وأنت المؤخر لا إله إلا أنت][أنت إلهي لا إله إلا أنت]) ،

واتە : خوایە ستایش بۆ تۆیە ، تۆ نوری ئاسمانەكان و زەوی و هەموو ئەو شتانەی كەتیایدان ، وە ستایش بۆ تۆیە تۆ هەڵسوڕێنەری ئاسمانەكان و زەوی و هەموو ئەو شتانەی كەتیایدان ، ستایش بۆ تۆیە تۆ پەروەردگاری ئاسمانەكان و زەوی و چی تێدایە هی تۆیە ، ستایش بۆ تۆ ، تۆ ڕەواو ڕاستی و بەڵێنەكەت ڕاستەو ووتەكەت ڕاستەو گەیشتن پێت ڕاستەو بەهەشت ڕاستەو ئاگری دۆزەخ ڕاستەو پێغەمبەران (درودو سلامی خوایان لێبێت) ڕاستن و محمد (درودی خوای لێبێت) ڕاستەو ڕۆژێ دوایی ڕاستە ، خوایە

تەسلیمی تۆبووم و پشتم بەتۆبەست و ئیمانم بەتۆ هێناوەو گەرامەوە بۆلای تۆو بە پشتیوانی تۆوە بەپەرچی دوژمنانم دەدەمەوە وە حوکمی کێشەی خۆم و ئەو کەسەی مل نادات بۆ هەق دێنمەوە بۆلای تۆ ، سا لەو گەناهانەم خۆش بە کەپێشم خستووەو لەوانەش کەدوام خستووەو ئەوەی بەپەنهانی ئەنجامم داوەو ئەوەی ئاشکرام کردووە ، تۆ پێشخەری و تۆ پەرستراوی منی هیچ پەرستراوێک نی یە بەهەق جگە لەتۆ .

نزای چەمینەوە (الركوع)

1ـ (سبحان ربي العظيم) . سێ جار .
واتە : پاکی و بێ گەردی بۆ پەروەردگاری مەزنمە .
2ـ (سبحانك اللهم ربنا وبحمدك ، اللهم اغفر لي) . واتە : پاکی و بێ گەردی بۆ تۆیە پەروەردگارم سوپاس و ستایش لایەقی تۆیە ، ساخوایە لێم خۆش بە .
3ـ (سبوح قدوس رب الملائكة والروح) . واتە : خوایە تەسبیحات و پیرۆزی بۆ تۆیە پەروەردگاری مەلائیکەتان و ڕۆح .
4ـ (اللهم لك ركعت وبك آمنت ،لك أسلمت خشع لك سمعي وبصري ودمي ولحمي وعظمي وعصبي،وما استقل به قدمي) . واتە : خوایە بۆ تۆ چەمیمەوەو ئیمانم بەتۆ هێناو تەسلیمی تۆ بووم و بیستن و بینینم و مۆخ و ئێسقان و دەمارو هەموو ئەم لاشەیەم کە قاچەکانم هەڵیان گرتووە مل کەچی تۆ بوو .
5ـ (سبحان ذي الجبروت والملكوت والكبرياء والعظمة) . واتە : پاکی و بێ گەردی بۆ تۆیە ئەی خاوەنی قەهرو تەصەروفی بێ سنوورو موڵک و خۆبەگەورەگرو مەزنی .

نزای هەستانەوە لە چەمینەوەکان

1ـ (سمع الله لمن حمده) . واتە : خوای گەورە ستایشی ئەو کەسەی بیست کە ستایش و سوپاس و پێزانەنی بۆ دەربڕیووە .
2ـ (ربنا ولك الحمد ، حمداً كثيراً طيباً مباركاً فيه) . واتە : پەروەردگارمان ستایشی بۆ تۆیە . ستایشێکی زۆری پاکی پیرۆز .
3ـ (...ملء السموات وملء الأرض وما بينهما ، وملء ما شئت من شئ بعد .أهل الثناء والمجد،أحق ما قال العبد، وكلنا لك عبد ، اللهم لا مانع لما أعطيت ولا معطي لما منعت

ولا ينفع ذا الجد منك الجد) . واتە : پڕ بەئاسمانەکان و پڕ بەزەوی و پڕ بەنێوانمان و پڕ بەو شتەی کەجگە لەمان بتەوێ ، ئەی خاوەنی ستایش و پایە بەرزی ، ڕەواتربێ لەوەی کەبەندە دەیڵێ و هەموو ستایش و پایە بەرزی ، ڕەواتربێ لەوەی کەبەندە دەیڵێ و هەمووشمان بەندەی تۆین ، خوایە ڕێگر نی یە بۆ ئەو شتەی کە تۆ دەیبەخشی و بەخشەر نی یە بۆ ئەو شتەی تۆ دەیگریتەوەو هیچ خاوەن سامان و دەوڵەمەندی و پلەو پایەیەک مال و منداڵ و پلەو پایەکەی سوودی پێ ناگەیەنێ و ڕزگاری ناکا لە تۆ (واتە : بەڵکو کردەوەی چاکی سوودی پێ دەگەیەنێ و ڕزگاری دەکات) .

نزای کورنوشەکان (السجود)

1ـ (سبحان ربي الأعلى) ، سێ جار

واتە : پاکی و بێ گەردی بۆ پەروەردگاری زۆر بەرزم .

2ـ (سبحانك اللهم ربنا وبحمدك ، اللهم اغفر لي) ، واتە : خوایە پاکی و بێ گەردی و بۆتۆیە پەروەردگارمان ستایش لایەقی تۆیە ، سا خوایە لێم خۆش بە .

3ـ (سبوح قدوس رب الملائكة والروح) ، واتە : ئەی خوایە تەسبیحات و پیرۆزی لایەقی تۆیە پەروەردگاری مەلائیکەتەکان و ڕۆح .

4ـ (اللهم لك سجدت وبك آمنت ولك أسلمت،سجد وجهي للذي خلقه وصوره وشق سمعه وبصره تبارك الله أحسن الخالقين) ، واتە : خوایە کورنووشم بۆ تۆ بردو باوەڕم بەتۆ هێناو تەسلیمی تۆ بووم ، ڕووم کورنۆشی برد بۆ ئەو خوایەی کە بەدی هێنانەوەو وێنەی کێشاوەو بیستن و بینینی بۆ داڕشتوە ، پاکی وبێ گەردی بۆ (الله) ی چاکترینی بەدیهێنەران .

5ـ (سبحان ذي الجبروت والملكوت ، والكبرياء والعظمة) ، واتە : پاکی و بێ گەردی بۆ تۆیە ئەی خاوەنی قەهرو تەصەروفی بێ سنوورو موڵک و گەورەیی و مەزنی .

6ـ (اللهم اغفر لي ذنبي كله ، دقه وجله ،وأوله وآخره ،وعلانيته وسره) .

واتە : خوایە لەهەموو گوناهەکانم خۆش ببە : بچوک و گەورەی ، سەرەتاو کۆتایی و یاشکراو پەنهانی .

7ـ (اللهم أعوذ برضاك من سخطك وبمعافاتك من عقوبتك،وأعوذ بك منك لا أحصي ثناء عليك أنت كما أثنيت على نفسك) . واتە : خوایە پەنا ئەگرم بە ڕەزای تۆ

لە تووڕەبوونت ، وە پەنا ئەگرم بە لێ بووردەیت لە سزادانت ، وە پەنا ئەگرم پێت ، ناتوانم ستایشی تۆ بژمێرم ، تۆ بەو جۆرەی کە خۆت ستایشی خۆتت کردووە .

نزای دانیشتنی نێوان دوو کورنوشەکە

1ـ (رب اغفر لي ، رب اغفر لي) ، واتە : پەروەردگار لێم خۆش بە ، پەروەردگار لێم خۆش بە .

2ـ (اللهم اغفر لي ، وارحمني ،واهدني ، واجبرني، وعافني،وارزقني ، وارفعني) .

واتە : خوایە لێم خۆش ببەو ڕەحمم پێ بکەو ڕێنمایم بکەو نوقسانیم تەواو بکەو پارێزراوو لەش ساغم بکەو ڕۆزیم بدەو پلەم بەرز بکەرەوە .

نزای کورنوشی قوریان خوێندن (سجود التلاوة)

1ـ (سجد وجهي للذي خلقه ، وشق سمعه وبصره بحوله وقوته { فتبارك الله أحسن الخالقين }) . واتە : ڕووم کورنوشی بردبۆ ئەو خوایەی بەدی هێناوە وبیستن وبینینی بۆ دارشتووە بە گۆڕین و توانای خۆی ، پاکی و بێ گەردی بۆ ئەو (الله) ی کە چاکترینی بەدی هێنەرانە .

2ـ (اللهم أكتب لي بها عندك أجراً ، وضع عني بها وزراً ، واجعلها لي عندك ذخراً ، وتقبلها مني كما تقبلتها من عبدك داود) . واتە : خوایە بەهۆی ئەم کورنوشەوە لەلای خۆت پاداشتم بۆ بنوسەو بەهۆیەوە گوناهم لەسەر لاببەو لە لای خۆت پاداشتم بۆ هەڵگرە . وە لێم وەربگرە هەروەک چۆن لەبەندەی خۆت (داود) پێغەمبەرت وەرگرت سولامی خوای لێبێت .

تەحییات (التشهد)

(التحيات لله ، والصلوات ، والطيبات ، السلام عليك أيها النبي ورحمة الله وبركاته ، السلام علينا وعلى عباده الصالحين ،أشهد أن لا إله إلا الله ، وأشهد أن محمداً عبده ورسوله) .

واتە : (موڵک و مانەوەو گەورەیی) و (درودو پاڕانەوەو لاڵانەوە) و ووشەی پاک و چاک هەر بۆ خوایە .سڵاوو ڕەحمەت و بەرەکەتی خوات لەسەربێ ئەی پێغەمبەری خوا (درودی خوای لێبێت) ، سڵاو لەسەر ئیمەش و لەسەر

هەموو بەندە چاکەکانی خوای گەورە ، شایەتی دەدەم کە هیچ پەرستراوێک نی یە بەهەق جگە لە (الله) . وە شایەتی دەدەم کە محمد (درودی خوای لێبێت) بەندەو نێردراوی خوایە .

صڵاوات دان لەسەر پێغەمبەر (صلی الله علیه وسلم) لەدوای تحیات

1ـ (اللهم صل على محمد وعلى آل محمد ، كما صليت على إبراهيم ، وعلى آل إبراهيم ، إنك حميد مجيد ، اللهم بارك على محمد وعلى آل محمد كما باركت على إبراهيم ، وعلى آل إبراهيم إنك حميد مجيد) ، واتە : صڵاوات و ڕەحمەت برێژە بەسەر محمد (صلی الله علیه وسلم) و خانەوادەو کەس و کاری محمد (صلی الله علیه وسلم) ، هەروەک درودت ڕژان بەسەر ئیبراهیم و کەس وکاری ئیبراهیم دا (علیه الصلاة والسلام) بە راستی تۆ سوپاس کراوو بەڕێزیت . خوایە فەڕو پیرۆزی برژە بەسەر محمد (صلی الله علیه وسلم) و کەس و کاری محمد (صلی الله علیه وسلم) دا ، هەروەک فەڕو پیرۆزیت ڕژاندوە بەسەر ئیبراهیم و کەس وکارەکەی دا (علیه الصلاة والسلام) ، بە ڕاستی تۆ سوپاس کراوو بەڕێزو خاوەن شکۆی .

2ـ (اللهم صل على محمد وعلى أزواجه وذريته،كما صليت على آل إبراهيم، وبارك على محمد وأزواجه وذريته كما باركت على آل إبراهيم إنك حميد مجيد) ، واتە : خوایە صڵاوات بدە لەسەر محمد (صلی الله علیه وسلم) و خێزان و نەوەکانی هەروەک درودت داوە لەسەر کەس و کاری ئیبراهیم(علیه الصلاة والسلام) ، وەبەرەکەت برژە بەسەر محمد (صلی الله علیه وسلم) و خێزان و نەوەکانی دا ، هەروەک ڕژاندوتە بەسەر کەس و کاری ئیبراهیم دا (علیه الصلاة والسلام) ، بەڕاستی تۆ سوپاس کراوو بەڕێزیت .

نزای پاش تەحییاتی کۆتایی و پێش سڵاودانەوە

1ـ (اللهم إني أعوذ بك من عذاب القبر،ومن عذاب جهنم،ومن فتنة المحيا والممات ،ومن شر فتنة المسيح الدجال) ، واتە : خوایە پەنات پێ ئەگرم لە سزای گۆڕو سزای دۆزەخ و ئاشوبەی ژیان و مردن و خراپەی ئاشووبەی چاو سڕاوەی هەق داپۆشەر (المسيح الدجال) .

2ـ (اللهم إني أعوذ بك من عذاب القبر،وأعوذ بك من فتنة المسيح الدجال،وأعوذ بك من فتنة المحيا وفتنة الممات، اللهم إني أعوذ بك من المأثم والمغرم) ، واتە : خوایە پەنا ئەگرم لەسزای گۆڕو پەنات پێ ئەگرم لە ئاشوبەی مەسیحی دەجال و پەنات پێ ئەگرم لە ئاشوبەی ژیان و مردن ، خوایە پەنات پێ ئەگرم لە گوناە و قەرزاری .

3ـ (اللهم إني ظلمت نفسي ظلماً كثيراً ، ولا يغفر الذنوب إلا أنت ، فاغفر لي مغفرة من عندك وارحمني إنك أنت الغفور الرحيم) ، واتە : خوایە ستەمم لەنەفسی خۆم کردووە ستەمێکی زۆرو کەس لەگوناهو تاوان خۆش نابێ جگە لە تۆ . سا خوایە لێم خۆش ببە ، بە لێ خۆشبوونی خۆت و ڕەحمم پێ بکە ، بەڕاستی خۆت لێ بووردەو بەخشندەیت .

4ـ (اللهم اغفر لي ما قدمت وما أخرت وما أسررت وما أعلنت وما أسرفت وما أنت أعلم به مني أنت المقدم وأنت المؤخر لا إله إلا أنت) ، واتە : خوایە لەو گوناهانەم خۆش بە کەپێشم خستوەو پاشم خستوەو پەنهانم کردوەو ئاشکرام کردوەو زیادەڕەویم تێدا کردوە ، وەلەهەموو ئەوانەی کەتۆ زاناتری پێی لەمن ، پەرستراوێک نییە بەهەق جگە لەتۆ .

5ـ (اللهم أعني على ذكرك ، وشكرك وحسن عبادتك) ، واتە : خودایە کۆمەکیم بکەو یارمەتیم بدە لەسەر یادکردنت و سوپاس کردنت و چاک پەرستنت .

6ـ (اللهم إني أعوذ بك من البخل وأعوذ بك من الجبن ، وأعوذ بك من أن أرد إلى أرذل العمر ، وأعوذ بك من فتنة الدنيا وأعوذ بك من عذاب القبر) ، واتە : خودایە کۆمەکیم بکەو یارمەتیم بدە لەسەر یادکردنت و سوپاس کردنت و چاک پەرستنت .

7ـ (اللهم إني أسألك الجنة وأعوذ بك من النار) ، واتە : خوایە داوای بەهەشتت لێ دەکەم و پەنات پێ یەگرم لە یاگری دۆزەخ .

8ـ (اللهم بعلمك الغيب وقدرتك على الخلق أحيني ما علمت الحياة خيراً لي وتوفني ما علمت الوفاة خيراً لي ، اللهم وأسألك خشيتك في الغيب والشهادة ، وأسألك كلمة الإخلاص في الرضا والغضب ، وأسألك القصد في الفقر والغنى ، وأسألك نعيماً لا ينفد ، وأسألك قرة عين لا تنقطع ، وأسألك الرضا بعد القضاء ، وأسألك برد العيش بعد الموت ، وأسألك لذة النظر إلى وجهك والشوق إلى لقائك من غير ضرَّاء مضرة ولا فتنة مضلة ، اللهم زينا بزينة الإيمان ، واجعلنا هداة مهتدين) ،

واتە : خوایە بە زانینت بەغەیب و نهێنی و نادیارەکان و بەتوانای خۆت بەسەر دروست کراواننتدا بمژێنە تا ئەوکاتەی خۆت ئەزانیت ژیان چاکە بۆم و بممرێنە هەر کات مردن چاکە بوو بۆم ، خوایە داوای ترسانت لێ دەکەم لەتۆ بەپەنهانی و ئاشکراو داوای ووشەی هەق ورەوات لێ دەکەم لەکاتی رازی بوون و تووڕەیمدا ، وەداوای مامناوەندیت لێ دەکەم لەدەوڵەندی و هەژاریم دا . وەداوای نیعمەتێکت لێ دەکەم کە نەبڕێتەوە وخۆشەویست و بینایی چاوێک کە نەپچڕێ و لەبەر چاو وون نەبێت ، وە داوای ڕازی بونت لێ دەکەم لەدوای قەزاو بڕیارت بەسەرم دا ، وە داوای ژیانێکی خۆش و فێنکت لێ دەکەم لەدوای مردن ، و داوای چێژی تێ ڕوانینت لێ دەکەم بۆ ڕووی یرۆزت و تامەزرۆیی بینیبت بەبێ نارەحەتیەکی زیان گەیەن و ئاشوبەیەکی گومڕاکەر ، خوایە بمان ڕازێنەرەوە بە جوانی ئیمان و بمناکە بەرێنموی کەرانی ڕێنمونی کراون .

9ـ (اللهم إني أسألك يا الله بأنك الواحد الأحد الصمد الذي لم يلد و لم يولد و لم يكن له كفواً أحد أن تغفر لي ذنوبي إنك أنت الغفور الرحيم) ،

واتە : خوایە من داوات لێ دەکەم ئەی خوایە بەوەی کەتۆ تاک و تەنیاو جێی نیازی ، ئەو خوایەی نەکەست لێ بووەو نەلەکەس بوویت و کەس لەهاو وێنەو هاوتای تۆ نی یە ، داوات لێ ئەکەم لە گوناهەکانم خۆش بیت بەڕاستی تۆ لێبوردەو بەخشندەیت .

10ـ (اللهم إني أسألك بأن لك الحمد ، لا إله إلا أنت وحدك لا شريك لك ، المنان ، يا بديع السموات والأرض يا ذا الجلال والإكرام يا حي يا قيوم إني أسألك الجنة وأعوذ بك من النار) ، واتە : خوایە من لێت دەپاڕێمەوە بەوەی کەستایش بۆتۆیە هیچ پەرستراوێک نی یە بەهەق جگە لەتۆ ، تەنیای بێ هاوەڵی تۆ ، تەنیای بێ هاوەڵی تۆ خاوەن و شایستەی فەزڵ و منەت کردنی . ئەی داهێنەری ئاسمانەکان و زەوی ئەی خاوەنی شکۆو ڕێز ، ئەی زیندوی مشۆرگێڕو هەڵسوڕێنەری بوونەوەر من داوای بەهەشتت لێ دەکەم و پەنات پێ ئەگرم لە ئاگر .

11ـ (اللهم إني أسألك بأني أشهد أنك الله لا إله إلا أنت،الأحد الصمد الذي لم يلد و لم يولد و لم يكن له كفواً أحد) ، واتە : خوایە من ئەپاڕێمەوە لێت بەوەی کەمن شایەتی دەدەم کەتۆ ( ) یت هیچ پەرستراوێک نی یە بەهەق جگە لەتۆ ، تاکی جێ ی نیازی کەست لێ نەبوەو لەکەسیش نەبەووت و کەس هاوشێوەو هاوتای تۆ نی یە .

12 ـ (اللهم حاسبني حسابا يسيرا) ، واتـه : خوايه (لـه رۆژێ دوایی دا) بـه لـێ پرسینـەوەیەکی ئاسان لـێ پرسینـەوەم لـەگـەڵ بکـه .

13 ـ (اللهم إني أعوذ بک من شر ما عملت ومن شر مالم أعمل (بعد)) ،

واتـه : خوایه من پەنات پێ دەگرم لـەخراپەی ئـەوەی کـه ئـەنجامم داوەو کردومـه لـه تاوان و خراپه ، وه لـەخراپەی ئـەوەی کـه نـەمکردووەو هێشتا ئـەنجامم نـەداوه لـه چاکه .

14 ـ وه ئـەتوانی بپاڕێتـەوه لـەم نێوانـەدا تا سلاّوی نوێژ دەداتـەوه بـه هـەر پاڕانـەوەیەک کـه خۆی پێی باش بێت .

زانایانی سـەلـەف دەفەرموون : بـەڵام باشتر وایه چی (وارد) بووه لـەم کاتـەدا ئـەوه بخوێنێ بـەتایبـەت لـه نوێژه فـەرزەکاندا .

ویردی دوای سلاّودانـەوەی نوێژ

1 ـ سێ جار بڵێ (أستغفر الله) ، ئینجا بڵێ : (اللهم أنت السلام ، ومنك السلام ، تباركت يا ذا الجلال والإكرام) ، واتـه : خوا گـەورەیه ، داوای لێخۆشبوون لـه خوا دەکـەم .. خوایه تۆ سـەلامی و ئاشتی و سـەلامـەتیش لـه تۆوەیه ، پاکی و بێ گـەردی بۆ تۆیه ئـەی خاوەنی شکۆ و ڕێز .

2 ـ (لا إله إلا الله وحده لا شريك له،له الملك وله الحمد وهو على كل شئ قدير، اللهم لا مانع لما أعطيت ، ولا ،عطي لما منعت ، ولا ينفع ذا الجد منک الجد) ،

واتـه : هیچ پەرستراوێک نی یه بـەهـەق جگـه لا ( ) تاکی بێ هاوبـەشه ، موڵک و ستایش بۆ ئـەوەو بـەسـەر هـەموو شتێک دا بـەتوانایه ، خوایه ڕێگر نی یه بۆ ئـەو شتـەی تۆ دەیبـەخشی و بـەخشـەر نی یه بۆ ئـەو شتـەی تۆ دەیگرتـەوەو هیچ خاوەن پایـەو دەسـەڵاتێک دەسـەڵاتـەکـەی سوودی نی یه بۆی لـه ڕۆژی دوایی دا لـه سزای تۆ .

3 ـ (لا إله إلا الله وحده لا شريك له،له الملك وله الحمد وهو على كل شئ قدير،لا حول ولا قوة إلا بالله،لا إله إلا الله،ولا نعبد إلا إياه ، له النعمة وله الفضل ،وله الثناء الحسن،لا إله إلا الله مخلصين له الدين ولو كره الكافرون) ،

واتـه : هیچ پەرستراوێک نی یه بـەهـەق جگـه لـه (الله) تاک و بێ هاوبـەشه ، موڵک و ستایش بۆ ئـەوەو بـەسـەر هـەموو شتێک دا بـەتوانایه ، هیچ گۆڕان و هێزێک نی یه مـەگـەر بـەخواوه ، هیچ پەرستراوێک نی یه بـەهـەق جگـه لـه (الله) وەجگـه لـەو کـەس ناپەرستین ، نیعمـەت و فـەزڵ و ستایشی چاک بۆ ئـەوه

، هيچ پەرستراوێک نی یە بەهەق جگە لە (الله) ، بەدڵسۆزی دینداری بۆ دەکەین ئەگەر چی بێ باوەڕان پێ یان ناخۆش بێ .
4ـ (سبحان الله) سی و سێ جار ، (الحمد لله) سی و سێ جار ، (والله أكبر) سی و سێ جار ، ئینجا بڵێ : (لا إله إلا الله وحده لا شريك له ، له الملك وله الحمد وهو على كل شيء قدير) .
(هەرکەسێک ئەمە بڵێت لەدوای هەموو نوێژێکی فەرز ئەوا خوای گەورە لە گوناهەکانی خۆش دەبێ ئەگەر چی بەوێنەی کەفی دەریا بێت)

5ـ بسم الله الرحمن الرحيم (قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ*اللَّهُ الصَّمَدُ*لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ * وَلَمْ يَكُن لَّهُ كُفُواً أَحَدٌ) و (قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ * مِن شَرِّ مَا خَلَقَ *وَمِن شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ * وَمِن شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ * وَمِن شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ) و (قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ * مَلِكِ النَّاسِ * إِلَهِ النَّاسِ *مِن شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ * الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ * مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ) بخوێنە لەدوای هەموو نوێژی فەرز .
6ـ خوێندنی(آية الكرسى) لەدوای هەموو نوێژێکی فەرز (اللّهُ لاَ إِلَـهَ إِلاَّ هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لاَ تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلاَ نَوْمٌ لَّهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الأَرْضِ مَن ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلاَّ بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلاَ يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلاَّ بِمَا شَاء وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضَ وَلاَ يَؤُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ) .
(هەر کەسێ لەدوای هەموو نوێژێکەوە بیخوێنێت هیچ ڕێگری نی یە لەچوونە بەهەشت جگە لەوە نەبێ بمرێ) .
7ـ (لا إله إلا الله وحده لا شريك له ، له الملك وله الحمد ، يحيي ويميت وهو على كل شئ قدير) ، دە جار لە دوای نوێژی مەغریب و بەیانی .
(ئەمە پێش هەستان لە جێگەکەی خۆت و قاچ جوڵاندن دەوترێ (هەر کەسێک ئەم نزایە بڵێت لە دوای نوێژی بەیانی و ئێوارەوە ئەو بە هەر دانەیەکی 10 چاکەی بۆ دەنوسرێت و 10 خراپەی لێ دەسڕێتەوە و 10 پلەش بەرز دەبێتەوە و دوپارێزرێت لە هەموو خراپەیەک و دەپارێزرێت لە شیطان ، وە هیچ گوناهێک نایگرێتەوە ، جگە لەو باشتری ووتبێت) .
وە لە فەرموودەی تردا هاتووە کە (هەر کەسێک دە جار بیڵێ لە دوای نوێژی بەیانی یەوە ئەوا کۆمەڵێک فریشتەی بۆ دەنێردرێت تا لە شەیطان بیپارێزن

تا بەیانی و دە چاکەی رزگار کەری بۆ دەنوسرێت و دە گوناهی لەناوبەری دەسرێتەوە و پاداشتی رزگار کەردنی دە بەندی بڕواداری بۆ دەنوسرێت .
8ـ (اللهم إني أسألك علماً نافعاً ، ورزقاً طيباً ، وعملاً متقبلاً "بعد السلام من صلاة الفجر) ، لە دوای سڵاو دانەوە لە نوێژی بەیانی .
واتە : خوایە داوای زانستێکی بە کەڵکت لێ دەکەم (کە کردەوەی لەگەڵ دا بێت) لەگەڵ ڕۆزی یەکی پاک و حەڵاڵ و کردەوەیەکی وەرگیراو .

ئەگەر لە نوێژدا بوویت و بانگیان کردیت

پیاو دەبێت بڵێت : (سبحان الله) وە ئافرەت چەپڵە لێ بدات (واتە : بە بەری دەستی ڕاستی بکێشێ بە پشتی دەستی چەپی دا تا بزانن کە نوێژ دەکات) .

ئەگەر دوو دڵیت بۆ دروست بوو لە نوێژەکەت یان قورئان خوێندنەکەت دا لە عوثمانی کوڕی عاصمەوە (خوا لێی رازی بێت) فەرمووی ووتم : ئەی پێغەمبەری خوا شەیطان دێتە نێوان من و نوێژەکەم و قورئان خوێندنەکەم ولێم تێک دەدات ، پێغەمبەری خوا درودی خوای لێبێت فەرمووی : (ئەوە شەیطانێکە پێی دەوترێ ، خەنزەب یان (خینزەب) ،هەر کاتێک هەستت پێکرد پەنا بگرە بە خوا لێی (أعوذ بالله من الشيطان الرجيم) وە سێ تف بکە بە لای چەپت دا .

پاڕانەوەی قنوتی ویتر

شوێنی ئەم دوعایە پێش چەمینەوە (ركوع) ە بە پێچەوانەی قنوتی کاتی سەغڵەتی (النازلة) ە وە کە لەدوای چەمینەوەدا دەکرێ ، وە لە پێغەمبەرەوە درودی خوای لێبێت نەهاتووە کە دەستی بەرزکردبێتەوە لە قنوتی ویتردا . بەڵام لە هەاوەڵەکانەوە ڕەزای خوایان لێبێت هاتووە هەردوو شێوازەکە دروستە ، وە صڵاوات دانیش لەدوایەوە لە سەلەفەوە وارد بووە .
(اللهم اهدني فيمن هديت ، وعافني فيمن عافيت ، وتولني فيمن توليت ، وبارك لي فيما أعطيت ، وقني شر ما قضيت ، فإنك تقضي ولا يقضى عليك ، إنه لا يذل من واليت ،[ولا يعز من عاديت] تباركت ربنا وتعاليت) . واتە : خوایە ڕێنمویم بکە لەگەڵ ئەوانەدا کە ڕێنمویت کردوون ، وە پارێزراوو لەش ساغم بکە لەگەڵ پارێزراواندا ، وەپشتم بگرە لەگەڵ پشتگیری لێ کراواندا ، وە لەوەی دەیبەخشیت پێم بەرەکەتی تێ بخەو لەخراپەی ئەوەی بڕیارت لەسەری

داوە بمپارێزە ، بەڕاستی تۆ بڕیار دەدەیت و کەس بڕیار نادات بەسەرتدا ، وە ئەوەی تۆپشتی بگریت هەرگیز زەبوون نابێ و ئەوەی تۆ دوژمنایەتی بکەی هەرگیز بەعیزەت و بەدەستەڵات نابێ ، پاکی و بێ گەردی و بەرزو بڵندی بۆ تۆیە پەروەردگارمان .

2ـ (اللهم إني أعوذ برضاك من سخطك وأعوذ بمعافاتك من عقوبتك ، وأعوذ بك منك لا أحصي ثناء عليك ، أنت كما أثنيت على نفسك) . واتي : خوایە پەنا دەگرم بەڕەزای تۆ لەخەشم و تورەیت وە پەنا ئەگرم بەلێ بووردەیت لەسزادانت و پەنا ئەگرم پێت ، ستایشم بۆت ژمارە ناکەم ، تۆ بەو جۆرەی کەخۆت وەسف و ستایشی خۆت کردووە .

3ـ (اللهم إياك نعبد ، ولك نُصلي ونسجد ، وإليك نسعى ونحفدُ ، نرجُو رحمتك ، ونخشى عذابك ، إن عذابك بالكافرين ملحق ، اللهم إنا نستعينك ، ونستغفرك ، ونثني عليك الخير ، ولا نكفرك ، ونؤمن بك ونخضع لك ، ونخلع من يكفرك) . واتە : خوایە تۆ دەپەرستین و بۆ تۆ نوێژدەکەین و کوڕنوش دەبەین ، وەبۆلای تۆ هەڵپە دەکەین و خێرایی دەکەین و ئومێدی بەزەیی تۆ دەکەین و لەسزاکەت دەترسین ، بەڕاستی سزاکەت بێ باواڕان دەگرێتەوە ، خوایە پشت بەتۆ دەبەستین و داوای لێ خۆشبوونت لێ دەکەین و ستایشی چاکی تۆ دەکەین و بێ باوەڕ نابین پێت و باوەڕت پێ دێنین و مل کەچین بۆت و دوورە پەرێز دەوەستین لەو کەسەی کە بێ باوەڕە پێت و خۆمانی لێ دادەماڵین .

ویردی دوای سڵاودانەوەی نوێژی ویتر

پێغەمبەری خوا (درودی خوای لێبێت) لە نوێژی ویتردا سورەتی : (سبح آسم ربک الاعلی) وە (قل یاأیها الکافرون) و (قل هو اللـه أحد) ی دەخوێندو کە سڵاوی دەدایەوە دەیفەرموو (سبحان الملك القدوس) سێ جار ، وە لەسێهەم جاردا دەنگی درێژدەکردەوە پێ ی و دەیفەرموو : (رب الملائكة والروح) ، واتە : پاکی بۆ خوای پادشای پاک و بێ گەرد لەهەموو ناتەواوی یەک ، پەروەردگاری مەلائیکەتەکەن و رۆح .

نوێژە سوننەتەکان

1ـ پێش نیوەڕۆ چوار ڕکات و لە پاشی یەوە چوار یان لە پێشیەوە دوو .

(هەرکەس پارێزکاریان بکات لەسەر ئاگری دۆزەخ حەرام دەکرێت لەوەی کە تێ ی بچێت). (أبو داود 55/2 و الترمذی 292/2 . وقال : حدیث حسن غرین والنسائی265/3 وابن ماجه 367/1 وهو حدیث صحیح)
2ـ چوار ڕکات پێش نوێژ عەسر ، (ڕەحمەتی خوا لەو کەسە بێت لە پێش نوێژی عەسردا چوار ڕکات دەکات /أبو داود 295/2 وقال/غریب حسن .وهو حدیث حسن انضر صحیح الترمذی /254) ... یان دوو ڕکات . (البخاری_ رقم 601 البغا. و مسلم 1/ 573) .
3ـ دوو ڕکات پاش مەغریب و دوو ڕکات لە پێشی یەوە . (پێغەمبەر درودی خوای لێبێت فەرمووی : ئەم دوو ڕکاتە لەماڵەوەتان بیکەن /ابن ماجه 368/1 وهو حدیث حسن)
4ـ دوو ڕکات پاش عیشا وە ڕکات لە پێشی یەوە . (مسلم504/1 ، البخاری601/البغا ، ومسلم 573/1) .
5ـ دوو ڕکات پێش بەیانی . (سوننەتە لە یەکەم ڕکاتدا سورەتی (الکافرون) ولە دووەمدا (الاخلاص) بخوێندرێت) ...
(پێغەمبەر درودی خوای لێبێت هیچ نوێژێکی سوننەتی بە ئەندازەی ئەمە پارێزگاری نەدەکرد و بەردەوام نەدەبوو لەسەری . / البخاری45/3 ومسلم 501/1) وە پێغەمبەر درودی خوای لێبێت دەفەرمووێ : ئەم دوو ڕکاتە چاکترە لەدنیاو چی تێدایە/ رواه مشلم . صحیح الترغیب والترهیب 499/1) .
تێبێنی : سوننەتە دوای یەنجام دانی نوێژی سونەتی پێش بەیانی لەسەر لای ڕاست ڕابکشێت وەک پێغەمبەر درودی خوای لێبێت کردوویەتی / رواه البخاری 35/3 عن عائشه رضی الله عنها .
6ـ نوێژی چێشت هەنگاو (الضحی) : (2ـ 4ـ 6ـ 8) ڕکاتە .
باش وایە کە بە دوو دوو بیکەیت و کاتەکەی لە خۆربەرز بوونەوە بە ئەندازەی ڕمێک و (چاکتر وایە کە ڕۆژگەرم دەبێت بکرێت) تا کاتی لادانی خۆر لەناوەڕاستی ئاسمان .
7ـ شەو نوێژ : لایەنە زۆرەکەی 13 ڕکاتە بە دوو ڕکاتی سوننەتی فەجرەوە ، بە ڕکاتێکی تاک کۆتایی پێ دێت . (مسلم 509/1 . بەڵام نوێژی تراویح 11 ڕکاتە / اخرجه الشیخان و غیرهما انظر صحیح أبی داود 1212) .
8ـ نوێژی ویتر : (1ـ 3ـ 5) تا (13) ڕکاتە . وە دوو دوو ڕکاتیش دواوەی.
(کشف الستر عن رکعتین بعد الوتر ، لابن القیم(رحمه الله) ،) .
9ـ سڵاوی مزگەوت (تحیة المسجد) : دوو ڕکاتە کاتی چوونە مزگەوت پێش دانیشتن ئەنجام دەدرێت .
10ـ نوێژی داوای چاکە کردن (الاستخارة) : دوو ڕکاتە .
11ـ دوو ڕکات لە نێوان هەموو بانگ و قامەتێک دا .
12ـ نوێژی دوست نوێژ : دوای دەست نوێژ شتن ، دوو ڕکاتە .
(هەر کەسێک دەست نوێژی چاک بشوات وپاشان دوو ڕکات نوێژ بکات ولەگەڵ خۆیدا مەشغول نەبێت تیایدا خوای گەورە لە گەناهی لەوەو پێشی خۆش دەبێ / البخاری266/1 ومسلم 573/1)

13 ـ سوننەتی دوای نوێژی جمعه : چوار ڕکات لە مزگەوت ، یان دوو دوو ڕکات لە ماڵەوە . (مسلم/ 881 وغيره عن ابی هريره رضی اللە عنه) .

تێبینی : نوێژی سوننەتە ڕەواتیبە موئەکەدەکان (12) ڕکاتن ، پێغەمبەر درودی خوای لێبێت دەفەرموێت : (هەر کەسێک بەردەوام بێت لەسەر دوانزە ڕکات نوێژی سوننەت لە ڕۆژدا خوای گەورەماڵێکی لەبەهەشتدا بۆ دروست دەکات : چوار ڕکات پێش نیوەڕۆو دوو ڕکات لە دوایەوە و دوو ڕکات پاش مەغریب و دوو ڕکات دوای عیشاو دوو ڕکات پێش نوێژی بەیانی) .
رواه الترمذی والنسائی وابن ماجه عن عائيشه (رضی اللە عنها) وقد صحح الحديث الألبانی فی صحيح الجامع الصغير (278/5) .

نوێژی تەوبە (ئەگەر گوناهێکی کرد)

(مامن عبد يذنب ذنبا فيحسن الطهور ، ثم يقوم فيصلي ركعتين ، ثم يستغفر الله إلا غفر الله له) واتە : هیچ بەندەیەک نی یە کە گوناهێک دەکات ، چاک دەست نوێژ هەڵگرێ ، پاشان هەڵسێ و دوو ڕکات نوێژ بکات ، پاشان داوای لێ خۆش بوون لەخوا بکات ، ئیلا خوای گەورە لێی خۆش دەبێ .

نوێژی دوو جەژنەکان (ڕەمەزان و قوربان)

ئەم دوو نوێژە واجبە وە دوو ڕکاتە بەبێ بانگ و قامەت و بەبێ (الصلاة جامعة) دەکرێت ، لە ڕکاتی یەکەم دا پێش خوێندنی سورەتی (الفاتحە) حەوت تەکبیرات دەکرێ ، وە لە ڕکاتی دووەم دا پێنج تەکبیرات دەکرێ ، وە ذیکرێکی دیاری کراو نەهاتووە کە لە نێوان تەکبیرەکاندا بووترێ ، وە لەدوای نوێژو وتارێک دەخوێندرێتەوە ، وە سوننەتە خۆ گۆڕین و جلی نوێ لەبەر کردن و خۆبۆن خۆش کردن و دوورکەوتنەوە بۆ نوێژگە (المصلی) بۆ ئەنجام دانی نوێژەکە مەگەر سەرمای زۆر نەهێڵێ وە گۆڕینی ڕێگای چوون و گەڕانەوە ، وە لە جەژنی ڕەمەزانیشدا سوننەت پێش دەرچوون بۆ نوێژ چەند دەنکە خورمایەک (یان شتێک) بخورێت ، وە دروستە دەف لێ بدرێت و سروود بوترێ لەلایەن کچۆڵەی باڵغ نەبوو بۆ دەرخستنی شادی و خۆشی تیایدا .
بڕوانە (أحكام العيدين / علی حسن عبدالحميد الحلبی الاثری ... البخاری 350/952/949 ..ورواه مسلم /892 .... وغيرهما عن عائشة خوا لێی رازی بێت)

نوێژی خۆرو مانگ گیران (الخسوف والكسوف)

ئەم نەێژە بە وتنی (الصلاة جامعة) خەڵکی بۆ کۆدەکرێتەوە وبانگ و قامەتی نی یە ، ، وە سوننەت وایە ئیمام دەنگ بەرز بکاتەوە تیایداو ڕاست ترین وەسفی دوو ڕکاتەو لەهەموو ڕکاتێک دا دوو چەمینەوە (الركوع) ی تێدایە ، وە لەنێوان چەمینەوەکاندا سورەتی (الفاتحة) دەخوێندرێتەوە ، وە سوننەتە لەوکاتەدا خێرو چاکە زۆر بکرێ وەک پاڕانەوەو تەکبیرات و خێرکردن و داوای لێخۆشبوون کردن لەخوای گەورە .... بەڵام تەپڵ و تەنەکەو دەف لێدان لەوکاتەدا داهێنراوو (بدعة) یەو لە خووڕەوشتی ماموسوڵمانانە .

نوێژە بارانە (صلاة الإستسقاء)

سوننەتە لەکاتی باران بارین دا بکرێت و ئەم نوێژە لە دەرەوەی شار ئەنجام دەدرێت و دووڕکاتەو لەدوایی دا ئیمام ووتارێک دەخوێنێتەوە.. کەتیایدا باسی یادی خواو هەڵنان دەکات بۆ گوێ ڕایەڵی کردنی خوای گەورەو سەرزەنشت کردنی یاخی بوون باس دەکات . وە ئیمام و ئەوانەی کە لە گەڵیدان زۆر داوای لێ خۆشبوون لەخوای گەورە دەکەن و دوپاڕێنەوە بۆ لاچوونی ئەم نەبارینی بارانە ، وە ئیمام پۆشاکەکەی هەڵدەگێڕێتەوەو بە هەڵگەڕاوەیی لەبەری دەکات .

نوێژی نیازو داوای چاکە کردن لەخوای گەورە (صلاة الإستخارة)

جابری کوڕی عبدالله (ڕەزای خوای لێبێت) دەفەرمووێت : پێغیمبەری خوا (درودی خوای لێبێت) داوای چاکە کردن (الإستیخارة) ی فێردەکردین کە لەهەموو کارکدا ئەنجامی بدەین ، هەروەکو چۆن سورەتێکی قوریانی فێر دەکردێن و دەیفەرموو : ئەگەر کەسێک لە ئێوە ویستی کارێک بکات ، با دوو ڕکات نوێژ بکات لەفەرزەکان ، پاشان با بپاڕێتەوەو بڵێ :

(اللهم إني أستخيرك بعلمك ، وأستقدرك بقدرتك ، وأسألك من فضلك العظيم فإنك تقدرُ ولا أقدرُ ، وتعلم ولا أعلم ، وأنت علام الغيوب ، اللهم إن كنت تعلم أن هذا الأمر _ ناوی پێویستی یەکەی دەهێنێ _ خير لي في ديني ومعاشي وعاقبة أمري — یان فەرمووی : عاجلة وآجله – فاقدره لي ويسره لي ، ثم بارك لي فيه ، وإن كنت تعلم

أن هذا الأمر شر في ديني ومعاشي وعاقبة أمري – يان فەرمووی: عاجله وآجله – فاصرفه عني واصرفني عنه ، واقدر لي الخير حيث كان ، ثم ارضني به) .
واتە : خوایە من بە زانستی خۆت داوای خێرو چاکەت لێ دەکەم و داوای توانات لێ دەکەم بەتوانای خۆت ، وە لەفەزڵی گەورەت داوات لێ دەکەم ، بەڕاستی تۆ دەتوانی و من ناتوانم و زانای و من نازانم و تۆ زانای نهێنی و غەیبەکانی ، خوایە ئەگەر ئەم مەسەلەیە چاکەو خێری تیایە بۆ دین و ژیان و بژێوی کۆتایی تەمەنم ، یان ئێستاو کۆتایم ، ئەوا خوایە بەنسیبم بکەیت ئاسانی بکەیت لەسەرم و بەرەکەتی تێ بخە بۆم ، وە ئەگەر ئەم کارە خراپە بۆ دین و بژێوی و کۆتایی تەمەنم ، ئەوا خوایە لێم دوور بخەرەوەو منیش لەو دووربخەرەوەو خەیرو چاکەم بەنسیب بکە لە هەرشوێنێکەو پاشان دەروونم ڕازی بکە پێی .
وە پەشیمان نابێتەوە ئەوکەسەی داوای چاکەو خێر (استخارة) لە خوای گەورە بکات و ڕاوێژ بە بڕواداران بکات و لەکارەکەی بچەسپێ ، خوای گەورە دەفەرموێت : (وَشَاوِرْهُمْ فِي الأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللّهِ) / آل عمران ، واتە : مشۆرەت بە موسوڵمانان بکە لە مەسەلەداو ئەگەر لەسەر کارەکەت چەسپایت ئەوا پشت بەخوا ببەستە تیایدا .

نوێژی (صلاة التسبيح)

ئەم نوێژە چوار ڕکاتە و شێوەکەی کەمێک جیاوازی ناوەکی هەیە لەگەڵ نوێژەکانی تردا ، ئەویش بەم شێوەیە ئەنجام دەدرێت :
دوای تەکبەری نوێژ دابەستن سورەتی (الفاتحة) و سورەتێکی تر دەخوێنێت و پاشان هەر بە پێوە (15) جار دەڵێ (سبحان الله الحمد لله ولا إله إلا الله والله أكبر) پاشان دەچەمێتەوە (10) جار لە چەمینەوەدا دەیڵێیت ، ئینجا ڕاست دەبیتەوە لەچەمینەوەو (10) جار ئەم نزایە دەڵێیتەوە ، پاشان کوڕنۆش دەبەیت و (10) جار دەیڵێیتەوە ، پاشان سەربەرز دەکەیتەوە ولە کوڕنوش و (10) جار دەیڵێیتەوە ، پاشان کوڕنوشی دووەم دەبەیت و (10) جار دەیڵێیتەوە ، پاشان سەرت لە کوڕنوش بەرز دەکەیتەوەو پێش هەستانەوە بۆ ڕکاتی دووەم (10) جار دەیڵێیتەوە ، بەهەمان شێوە ڕکاتەکانی تریش هەر ئاوەها ئەنجام دەدرێت ، واتە لەهەر ڕکاتێکدا (75) جار ئەو ذیکرە دووبارە دەکرێتەوە ، ئەگەر توانیت ڕۆژی جارێک ئەنجامی بدە ، ئەگەر نا هەفتەی جارێک ، ئەگەر نەت توانی مانگی جارێک ئەگەر نا ساڵی جارێک ، ئەگەر توانات نەبوو لەتەمەنت دا جارێک ئەنجامی بدە .

سوننەتەکانی ڕۆژی هەینی (الجمعة)
1ـ زووهاتن بۆ مزگەوت .
2ـ خۆشتن (کە سوننەتێکی موئەکەدەیە و هەندێ لە زانایان پێ یان وایە واجبە) وە خۆ بۆن خۆش کردن و سەرچەورکردن بە زویت .
3ـ پۆشینی پۆشاکی نوێ .
4ـ نزیک بوونەوە لە ئیمام .
5ـ خوێندنی سورەتی (الکهف) : هەرکەسێ ڕۆژی هەینی سوڕەتی (الکهف) بخوێنێ نورێکی بۆ دادەگیرسێ بە ئەندازەی نێوان هەردوو جومعەکە (صغیر الجامع الصغیر) .
6ـ زۆر صلاوات دان لە پێغەمبەرە (خوا درودی خوای لێبێت) تیایدا .

نزاو پاڕانەوەی دڵ تەنگی و خەفەت

1ـ هەرگیز هیچ کەسێک نی یە کە تووشی ناخۆشی و خەفەتێک دەبێت و بڵێت : (... ئەم دوعایەی خوارەوە) ئیلا خوای گەورە غەم و خەفەتەکەی لادەبات و شوێنەکەی پڕدەکاتەوە بە دەرو لێ کردنەوە و دڵ خۆشی و کامەرانی ، ووتیان : ئەی پێغەمبەری خوا ئایا لەبەری نەکەین ؟ فەرمووی : بەڵێ پێویستە هەر کەسێک دەیبیستێت لەبەری بکات ...

(اللهم إني عبدك ابن عبدك ابن أمتك ناصيتي بيدك،ماضٍ في حكمك ، عدل في قضاؤك ،أسألك بكل اسم هو لك سميت به نفسك أو أنزلته في كتابك ، أو علمته أحداً من خلقك أو استأثرت به في علم الغيب عندك أن تجعل القرآن ربيع قلبي ، ونور صدري ،وجلاء حزني وذهاب همي) .

واتە : خوایە من بەندەتم کوڕی بەندەتم کوڕی کەنیزەیەک و کۆیلەکەتم ، نسیب و ناوچەوان و چارەنەسم بەدەست تۆیەو حوکم و بڕیارت بەسەرمدا ڕابووردووە ، بڕیاردانت بەسەرم دا دادپەروەرانەیە ، داوات لێ دەکەم بەهەموو ناوێک کە هەتەو خۆتت پێ ناوناوە ، یان لە کتێبەکەت دا ناردووتەتە خوارەوە ، یان فێری یەکێک لە دروست کراوەکانت کردووە ، یان عیلمی غەیبدا لە لای خۆت هەڵت گرتووەو تەنها خۆت دەیزانی ، کە قورئان بکەیتە بەهاری دڵم و نوری سنگم و ڕەوێنەرەوەی دڵ تەنگیم و لابەری خەم و خەفەتم .
2ـ پێغەمبەر درودی خوای لێبێت زۆر ئەم دوعایەی دەکرد :

(اللهم إني أعوذ بك من الهم والحزن ، والعجز والكسل والبخل والجبن ، وضلع الدين وغلبة الرجال) ، واتە : خوايە پەنات پێ ئەگرم لە دڵ تەنگی و خەفەت ، وە لە بێ دەسەڵاتی و بێ توانایی و تەمبەڵی ، وە لە بەخیلی و ترسنۆکی ، وە لە پشت چەمانەوە بەهۆی قورزاریەوەو لە دۆڕانی پیاوانی ئیسلام و ژێرکەوتنیان .

نزاو پاڕانەوەی کاتی تەنگانەو سەخڵەتی (الكرب)

1ـ (لا إله إلا الله العظيم الحليم ، لا إله إلا الله رب العرش العظيم ، لا إله إلا الله رب السموات ورب العرش الكريم) .

واتە : هیچ پەرستراوێک نی یە بەهەق جگە لا (اللە) ی مەزنی خاوەن حیلم و هێدی ، هیچ پەرستراوێک نی یە بە هەق جگە لە پاروەردگاری عەرشی گەورە ، هیچ پەرستراوێک نی یە بە هەق جگە لە پاروەردگاری ئاسمانەکان و زەوی و پەروەردگاری عەرشی بەڕێز .

ئەمە نزاو پاڕانەوەی یونس پێغەمبەرە (علیە الصلاة والسلام) بوو کە لە سکی حوتەکەدا کردی ، هیچ موسوڵمانێک نی یە کە بیڵێ ئیلا وەڵام دەدرێتەوە .

2ـ (لا إله إلا أنت سبحانك إني كنت من الظالمين) واتە : هیچ پەرستراوێک نی یە بەهەق جگە لە تۆ ، خوایە پاکی و بێ گەردی بۆ تۆیە ، بەڕاستی من لە ستەم کارانم و ستەمم لەخۆم کردووە .

3ـ (الله الله ربي لا أشرك به شيئاً) ، واتە : (الله) (الله) پەروەردگارمە هیچ هاوبەشێکی بۆ دانانێم .

4ـ (اللهم رحمتك أرجو فلا تكلني إلى نفسي طرفة عينٍ وأصلح لي شأني كله لا إله إلا أنت) ، واتە : خوایە ئومێدی ڕەحمەتت دەکەم بۆ ئەندازەی چاوتروکانێک مەمدەرە دەست نەفسم و هەموو کاروبارم چاک بکە ، هیچ پەرستراوێک نی یە بەهەق جگە لەتۆ .

5ـ (يا حي يا قيوم برحمتک أستغيث) واتە : ئەی خوای زیندوو ئەی هەڵسوڕێنەری بوونەوەر هاناو هاوار بۆلای ڕەحمەتی تۆ دەبەم .

لەکاتی بەرەنگاربوونەوەی دوژمن وخاوەن دەسەڵات دا

1 ـ (اللهم إنا نجعلك في نحورهم ونعوذ بك من شرورهم) ، واتـه : خوایـه تـۆت بـچـۆ بـەگژیانداو پـەنادەکرم بـەتۆ لـه شـەڕو خراپـەکانیان .
2 ـ (اللهم أنت عضدي وأنت نصيري ،بك أجول ،وبك أصول ، وبك أُقاتل) ، واتـه : خوایـه تـۆ کـۆمـەک و تـۆ پشتیوان و سـەرخـەمـی ، بـەتـۆوە ئـەجولێم و بـه تـۆوە هـەڵمـەت ئـەبـەم و بـەتـۆوە ئـەجـەنگم و کوشتار دەکـەم .
3 ـ (حسبنا الله ونعم الوكيل) ، واتـه : خوامان بـەسـەو چاکترین کاری پـێ سپێردراوه .

نزاو پاڕانـەوەی کـەسێک کـه لـەستـەمـی خـاوەن دەستـەڵاتێک بترسـێ

1 ـ (اللهم رب السموات السبع ،ورب العرش العظيم ،كن لي جاراً من فلان بن فلان ، وأحزابه من خلائقك ؛ أن يفرط على أحد منهم أو يطغى ، عز جارك ،وجل ثناؤك ،ولا إله إلا أنت) ، واتـه : خوایـه پـەروەردگاری حـەوت ئـاسمانـەکان و پـەروەردگاری عـەرشی مـەزن ، پشتیوانم بـه دژی فـلانـی کوڕی فلام و پارت و کـۆمـەڵـەکـەی لـه دروست کراوەکانت ، لـەوەی کـەیـەکێکیان زاڵ ببن بـەسـەرمدا یان دەستم لـێ بێننـەوە ، بـەهێزە پشتیوانێت بۆ خـەڵکی و هـەر کـەس پـەنات پـێ بگرێت شکۆمـەندە و شکۆمـەندە و ستایشت پیرۆزو دیارەو هیـچ پـەرستراوێک نـی یـه بـەهـەق جگـه لـەتۆ .
2 ـ (الله أكبر، الله أعز من خلقه جميعاً ، الله أعز مما أخاف وأحذر ،أعوذ بالله الذي لا إله إلا هو ، المسك السموات السبع أن يقعن على الأرض إلا بإذنه ،من شر عبدك فلان ،وجنوده وأتباعه وأشياعه ، من الجن والأنس ، اللهم كن لي جاراً من شرهم ، جل ثناؤك وعز جارك ، وتبارك اسمك ، ولا إله غيرك) . سـێ جـار ،
واتـه : خوا گـەورەیـه ، خوا لـەهـەموو دروست کراوەکانـی دەسـەڵاتدارترەو شکۆمهندتره ، خوا دەسـەڵاتدارترا لـەهـەموو ئـەوەی کـه لـێی دەترسم و سڵـی دەکـەمـەوە ، پـەنا دەگرم بـەو خوایـەی کـه پـەرستراوی تر نـی یـه بـەهـەق جگـه لـەو ، ڕاگیرکـەری حـەوت ئـاسمانـەکان تانـەکـەون بـەسـەر زەوی دا بـەئیزنـی خۆی ، خراپـەی فلانـی بـەندەت و سـەربازو شوێن کـەوتـەو کۆمـەڵـەکانـی لـەجنۆکـەو مرۆڤ ، خوایـه پشتیوانم بـه لـه خراپـەیان ، ستایشت پیرۆزو دیارەو ئـەو کـەسـەی پـەنات بۆ دێنـێ شکۆمـەندەو ناوت بـەرزو پیرۆزەو هیـچ پـەرستراوێک نـی یـه بـەهـەق جگـه لـەتۆ .

نزاو پاڕانەوە لە دوژمن

(اللهم منزل الكتاب ، سريع الحساب ،اهزم الأحزاب ،اللهم اهزمهم وزلزلهم) .

واتە : خوایە دابەزێنەری قوریان ، حیسابت خێرایە ، حیزب و کۆمەڵە بێ باوەڕەکان بشکێنە ، خوایە شکستیان پێ بهێنەو جێ پێیان لەق بکەو ڕاچەمانیان تێ بخە .

ئەگەر لەکۆمەڵێک ترسایت

(اللهم اكفنيهم بما شئت) ، واتە : خوایە بەهەر شتێک تۆ ویستت لێ یەتی لەناویان بەرەو کۆتایی پێ بێنە .

ئەمە ووتەی منالەکەی (أصحان الأخدود) ە کە لەبێ باوەرەکانی کرد .

لەسەرەمەرگی شەهیدی دا

بلێ : (الله أكبر ، فزت ورب الكعبة) ، واتە : خوا گەورەیە ، بە پەروەردگاری کەعبە بردمەوە .

لەکاتی پەیدا بوونی گومان لە ئیمان دا

1- پەنا دەگرێ بە خوای گەورە .

2- کۆتایی لەو شتە دێنێ کە گومانی هەیە تیایدا .

3- بلێ (آمنت بالله ورسله) واتە : ئیمانم هێنا بە خواو پێغەمبەرەکانی (عليه الصلاة والسلام) .

4- ئەم ئایەتە دەخوێنێتەوە : (هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ) ، واتە : خوایە یەکەمین و دوایەمین و زاڵە بەسەر هەموو شتێک دا بەزانستی و پەنهانە بەسەر هەموو شتێک دا بە زانستی و بە هەموو شتێک ئاگادارەو زانایە .

نزاو پارانەوەی قەرزاری

1- (اللهم اكفني بحلالك عن حرامك ، وأغنني بفضلك عن سواك) .

واتە : خوایە بە حەڵاڵی خۆت تێرم بکەو بێ نیازم بکە لەحەرامت تا مەجبوری نەبم و بە فەزڵی خۆت دەوڵومەندو بێ نیازم بکە لەغەغەیری خۆت .

هەر کەسێک ئەمە بڵێ و بە ئەندازەی شاخی (صبیر) قەرزار بێت ، خوای گەورە دانەوەی بۆ یاسان دەکات . / الترمذي 560/5 وحسنه الألبانيّ في صحيح الجامع(2625)

2ـ (اللهم إني أعوذ بك من الهم والحزن ، والعجز والكسل ،والبخل والجبن وضلع الدين وغلبة الرجال) .

واتە خوایە پەنات پێ ئەگرم لەدڵ تەنگی و خەفەت . وە لە بێ دەسەڵاتی و تەمبەڵی . وە لە بەخیلی و ترسنۆکی . وە لە پشت چەمانەوە بەهۆی قەرزاری یەوەو لە دۆڕانی پیاوانی ئیسلام و شکست هێنانیان .

ئەگەر کارێکت لەسەر گران بوو

(اللهم لا سهل إلا ما جعلته سهلاً وأنت تجعل الحزن إذا شئت سهلاً) .

واتە : خوایە هیچ کارێکی ئاسان نیە مەگەر ئەوەی تۆ ئاسانت کردووە ، وە تۆ ئەگەر وویستت لێ بێ زبری و ڕەقی و گرانی زەوی ئاسان دەکەیت .

ئەو نزایەی کە شەیطان و دوو دڵی یەکانی ڕاودونێ

1ـ پەنا گرتن بە خوای گەورە لێی .

2ـ بانگ دان .

3ـ ذیکرە شەرعی یەکان و خوێندنەوەی قورئان .

(ماڵەکانتان مەکەن بە گۆڕستان ، بەڕاستی شەیطان لەو ماڵە ڕادەکات کە سورەتی (البقرة) ی تێدا دەخوێندرێ) ، مسلم / 539 .

وە لەو نزایانەی کە شەیطان ڕاودەنێ : ذیکری بەیانیان و ئێواران و خەوتن و هەستان لەخەوو ذیکری چوونەماڵ و هاتنە دەرەوە لێی و ذیکری چوونە مزگەوت و هاتنە دەرەوە لێی و غەیری ئەمانە لە ذیکرە شەرعیەکان وەکو خوێندنی (آية الكرسي) لە پێش خەوتنداو خوێندنی دووئایەتی کۆتایی سورەتی (البقرة) . وەهەر کەسێک (سەد) جار بڵێ (لآ إله الا الله وحده لا شریک له له الملک وله الحمد وهو علی کل شئ قدیر) ئەوا دەبێتە قەڵغان بۆی لە شیطان بەدرێژایی ئەو ڕۆژە . وە هەروەها بانگ دان شەیطان ڕاودەنێ .

ئەگەر کارێکت ویست و سەری نەگرتو وادەرنەچوو

بڕواداری بەهێز چاکترەو خۆشەویست ترە بە لای خوای گەورەوە لە بڕواداری لاوازو لە هەموو چاکەیەکدا ، سوور بە لەسەر ئەو شتەی کەڵکت پێ

دەگەیەنێ و پشت بەخوا ببەستەو دەستەوسان و لاواز مەبە ، وا ئەگەر شتێکت تووش هات مەڵێ : ئەگەر ئاواو ئاوام بکردایە ئاواو ئاوا دەبوو بەڵکو بڵێ : (قدر الله وما شاء فعل) .. واتە : بڕیاری خوای گەورەو ئەو شتەی ویستی بوو کردی و ئەنجامی دا ، چونکە ووشەی (ئەگەر) دەرگای کاری شیطان دەکاتەوە)

لەکاتی پژمین دا

1ـ دەست یان کراسەکات بخەرە سەر دەمت و دەنگت نزم بکەرەوە .
2ـ ئەگەر یەکێک لە ئێوە پژمی با بڵێ : (الحمد لله) یان (الحمد لله على كل حال) . واتە : سوپاس و ستایش بۆ خوای گەورە لەسەر هەموو حالێک وە با براکەی یان هاوەڵەکەی پێی بڵێ : (يرحمك الله) واتە : خوا ڕەحمت پێ بکات ، وا ئەگەر وتی : (يرحمك الله) ئەم پێی بڵێ : (يهديكم الله ويصلح بالكم) واتە : خوا ڕێنمایتان بکات و حاڵتان بۆ چاک بکات .
3ـ (ئەگەر کەسێک لە ئێوە پژمی و سوپاسی خوای کردو بیستتان (هەمووتان) وەڵامی بدەنەوە بە (يرحمك الله) بەڵام ئەگەر سوپاسی خوای نەکرد وەڵامی مەدەنەوە) .
تێبینی : هاتا سێ جار وەڵامی کەسێک بدەرەوە کە پژمی بە (يرحمك الله) ، ئەگەر زیاد لە سێ جار پژمی وەڵامی مەدەرەوە.
ئەگار بێ باوەرێک پژمی : و (الحمد لله) ی کرد : پێی بڵێ : (يهديكم الله ويصلح بالكم) .

لاکاتی باوێشک دان دا
1ـ باوێشک لە شەیطانەوەیە ، ئەگەر باوشکت هات تا دەتوانی بیگێڕەوە چونکە شەیطان لەوکاتەدا پێت پێ دەکەنێت .
2ـ ئەگەر باوێشکت دا دەست بخەرە سەردەمت چوبکە شەیطان دەچێتە ناوی .

نزاو پاڕانەوەی بۆ موسوڵمانێک ئەگەر هاوسەری هێنا (داوای مارە بڕین)

1 ـ پێی بڵێ : (بارك الله لك ، وبارك عليك ، وجمع بينكما في خير) ، واتە : خوا لێت پیرۆز بکات و بەرەکەت برژێ بەسەرت داو لەسەر خێر کۆتان بکاتەوە .

2 ـ یان بڵێ : (اللهم بارك فيها وبارك لهما في بنائهما) ، واتە : خوایە بەرەکەت بڕژە بە سەریانداو بەرەکەت بخەرە نەوەکانیانەوە .

2 ـ یان بڵێ : (على الخير والبركة و علي خير طائر) ، واتە : لەخوا دەپاڕێمەوە لەسەر چاکەو فەڕو پیرۆزی بێت و لەسەر نسیبێکی چاک کۆی کردبێتنەوە .

نزاو پاڕانەوەی ژن هێنەرو بکڕی هۆی گواستنەوە

(ئەگەر یەکێک لە ئێوە ژنی هێناو خێزانی پەیدا کرد ، یان خزمەت کاری کری ، با نیوچەوانی بگرێ و بڵێ : (اللهم إني أسألك خيرها وخير ما جبلتها عليه وأعوذ بك من شرها وشر ما جبلتها عليه) .

واتە : خوایە من داوای چاکەی ئەمەو ئەو چاکەیەت لێ دەکەم کە خستوتە سەری و پەنات پێ ئەگرم لە خراپەکەی و لەو خراپەیەی کە خستوتەتە سەری ، وە ئەگەر حوشترێکی کڕی با دەست بگرێ بە پێشی سەریەوەو هەروەکو ئەمە بڵێ) .

نزاو پاڕانەوەی پێش چوونە لای خێزان و (جیماع کردن)

(بسم الله ، اللهم جنبنا الشيطان وجنب الشيطان ما رزقتنا)

واتە : بەناوی خوا ، خوایە شەیطانمان لێ دوور بخەرەوەو شەیطان لەو منداڵەش دوور بخەرەوە کە پێمان دەبەخشی .

(ئەگەر ئەمە بڵێ و منداڵیان بوو ئەوا شەیطان هەرگیز ناتوانێ زیانی پێ بگەیەنێ) البخاري 141/6 ومسلم 1028/5

ئەگەر منداڵتان بوو

1 ـ هۆزەبان (العقيقة) ی بۆ بکە ، ئەویش سەربڕینی دوو مەڕە بۆ نێرو یەک مەڕ بۆ منداڵی مێ ینە .

2 ـ ئەمە لە ڕۆژی حەوتەم دا دەکرێت و منداڵەکە ناو دەنرێت بە ناوێکی جوانی شەرعی ئەگەر نەکرا ئەتوانی لە 14 یان 21 دا بکرێ .

3 ـ وە گۆش (تحمیک) دەکرێت ، ئەویش بە خورمایەک لە دەمی خۆت دا شلی بکەرەوەو بیدە لەمەلاشووری و دوعای خێری بۆ بکە .

(ئەبو ئەنەس دەفەرموویت : منداڵێکمان بوو بردم بۆ لای پێغەمبەر درودی خوای لێبێت و ئەویش ناوی نا ئیبراهیم و خورمایەکی لەدەمی خۆی دا شل

کردەوەو دەمی مناڵەکەی پێ شیرین کرد و پاڕایەوە بۆی بە بەرەکەت و دایەوە پێم) .
4ـ وە سەری دەتاشرێ و بە ئەندازەی کێشەکەی زیو دەبەخشیتەوە بەسەر هەژاران دا .
ئەو نزاو پاڕانەوەی کە منداڵی پێ پەنا دەدرێ
ابن عباس ڕەزای خوایان لێبێت فەرموویەتی : پێغەمبەری خوا درودی خوای لێبێت حەسەن و حوسەینی پانا دەدات بەمە : (أعيذكما بكلمات الله التامة ، من كل شيطان وهامة ، وكل عينٍ لامة) ، واتە : پەناتان دەدەم بە ووشە تەواوەکانی خوای گەورە ، لە هەموو شەیطان و گیانلەبەرو زیندەوەرێکی زیانبەخشی خاوەن ژەهر ، ولەهەموو چاوێکی لۆمەکراوو پیس . (یان : و من كل عينٍ لامة ، واتە : لە هەموو دەردو نەخۆشی یەک کە مرۆڤ دەیگرێ لە شێتی و کەم عقلّی) . وە دەیفەرموو : ئەمە ئیبراهیم پێغەمبەر (عليه الصلاة والسلام) ئیسماعیل و ئیسحاقی کوری پێ پەنا دەدا.

فەزڵی سەردانی کردنی نەخۆش

پێغەنبەری خوا دروودی خوای لێبێت دەفەرموویت : (إذا عاد الرجل أخاه المسلم مشى في خرافة الجنة حتى يجلس فإذا جلس غمرته الرحمة ، فإن كان غدوة صلى عليه سبعون ألف ملك حتى يمسي ، وإن كان مساء صلى عليه سبعون ألف ملك حتى يصبح)
واتە : ئەگەر پیاوێک سەردانی برا موسوڵمانەکەی بکات و نەخۆشی یەکەی بەسەر بکاتەوە ئەوا بەناو باخێکی میوەی بەهەشت دا دارواتْ هەتا دادەنیشێ ، وەکاتێ دانیشت بەزەیی خوایی دای دەپۆشێت و دای دەگرێتەوە ، وە ئەگەر بەیانی بێت حەفتا هەزار مەلائیکەت بۆی دەپارێنەوە هەتا ئێوارەی لێ دەبیتەوە ، وەئەگەر ئێوارە بێت حەفتە هەزار مەلائیکەت بۆی دەپاڕێنەوە هەتا بەیانی لێ دەبێتەوە .

نزاو پاڕانەوە بۆ نەخۆش لەکاتی سەردانی کردنی دا

1ـ پێغەمبەری خوا درودی خوای لێبێت ئەگەر بچوایە بۆ دەردانی نەخۆشێک پێی دەفەرموو : (لا بأس طهور إن شاء الله) واتە : هیچ نی یە پاک دەبیتەوە لە گوناە بە ویستی خوای گەورە .
2ـ (هیچ بەندەیەکی موسوڵمان نی یە کە سەردانی نەخۆشێک بکات کە ئەجەلی نەهاتبێ و حەوت جار بڵێ : (أسأل الله العظيم رب العرش العظيم أن

يشفيك) ئيلا چاك دەبێتەوە . واتە : داوا ئەكەم لە خوای مەزنی پەروەردگاری عەرشی مەزن كە شیفات بدات .

3ـ (اللهم آشف عبدک ینكا لک عدوا ، أو یمشي لک إلی جنازة) واتە : خوایە شیفای بەندەكەت بدە تا دوژمنت بۆر بدات (بەوەی زۆریان لێ بریندارو كوژراو بخات) یان لەبەر تۆ بچێت بە دوای جانازەیەكداو شوێنی بكەوێ .

4ـ (بسم الله أرقیک ، من كل شئ یؤذیک ، ومن شر كل نفس أو عین حاسد الله یشفیک ، بسم الله أرقیک) واتە : بەناوی خواوە دوعات بۆ دەكەم لە هەموو شتێك كە ئەزیەتت دەدات و لەخراپەی هەموو نەفسێك یان چاوی حەسوود بەرێك كە حەسودیت پێ دەبات خوا شیفات بدات ، بەناوی خواوە دوعات بۆ دەكەم .

5ـ (اللهم رب الناس ، أذهب البأس واشف أنت الشافي ، لا شفاء إلا شفاءک ، شیفاء لا یغادر سقما) ، واتە : خوایە پەروەردگاری خوڵكی ، ئەم ئازارە لابەرە و شیفای بدە ، خۆت شیفا دەری دەردانی ، هیچ شیفایەک نی یە جگە لە شیفای تۆ ، شیفایەک كە هیچ نەخۆشی یەک جێ ناهێڵێ .

نزاو پاڕانەوەی ئەو نەخۆشەی دەستی لە ژیان شتووەو بێزار بووە

1ـ (اللهم اغفر لي وارحمني والحقني بالرفیق الأعلی) ، واتە : خوایە لێم خۆش بەو ڕەحمم پێ بكەو بمگەیەنە بە هاوڕێ یانی پلە بەرز .
(كە بریتین لە پێغەمبەران (علیهم الصلاة والسلام) و ڕاستگۆیان و شەهیدان و پیاو چاكان ، بڕوانە سورەتی (النساء 69) وە بڕوانە (قصص الانبیاء) ی ابن كثیر لاپەرە (310) .

2ـ لو عائیشەوە ڕەزای خوای لێبێت فەرموویەتی : پێغەمبەر درودی خوای لێبێت لەكاتی سەرەمەرگی دا هەردوو دەستی دەخستە ناو ئاوەوەودەیسرین بەدەموچاوی داو دەیفەرموو (لا إله إلا الله إن للموت لسكرات) ، واتە : هیچ پەرستراوێک نی یە بەهەق جگە لە (الله) بە ڕاستی مردن ژان و ناڕەحەتی خۆی هەیە .

3ـ (لا إله إلا الله والله أكبر ، لا إله إلا الله وحده ، لا إله إلا الله لا شریك لهُ ، لا إله إلا الله لهُ الملك ولهُ الحمد ، لا إله إلا الله ولا حول ولا قوة إلا بالله) ، واتە : هیچ

پەرستراوێک نی یە جگە لە (الله) و خوا گەورەیە هیچ پەرستراوێک نی یە بەهەق جگە لە (الله) و تاکە ، هیچ پەرستراوێک نی یە بەهەق جگە لە (الله) و تاک و بێ هاوبەشە ، هیچ پەرستراوێک نی یە بەهەق جگە لە (الله) و موڵک و ستایش بۆ ئەوە هیچ پەرستراوێک نی یە بەهەق جگە لە (الله) و گۆڕان و توانا نی یە مەگەر بەوەوە .

تەڵقین دادانی کەسێک کە لەسەرەمەرگ دا بێت

(من كان آخر كلامه لا إله إلا الله دخل الجنة) واتە : هەر کەسێک کۆتا ووتەی لە دونیا دا (لا إله إلا الله) بێت دەچێتە بەهەشتەوە .

ئەگەر تووشی موسیبەتێک بوو (کەسێکی مرد)

1ـ (إنا لله وإنا إليه راجعون اللهم أجرني في مصيبتي وأخلف لي خيراً منها) واتە : ئێمە موڵکی خواین و بۆ لای ئەو دەگەڕێینەوە ، خوایە پاداشتم بدەیتەوە لەم موسیبەتەمداو کەسێکی باشترم بۆ بخەرە جێگەی .
(هیچ موسوڵمانێک نی یە کە موسیبەتێکی ئاوای تووش ببێ و وەک ئەوەی خوای گەورە کەسێکی چاکتری لە پاش ئەو بۆ دەخاتە شوێنی) مسلم 632/2
2ـ یان بڵێ : (اللهم اغفر لي وله ، وأعقبني منه عقبة حسنة) واتە : خوایە لە من و لە ئەویش (مردووەکە) خۆش ببەو کەسێکی چاکم بۆ بخەرەوە شوێنی .

لەکاتی داخستنی چاوی مردوویەک دا

(اللهم اغفر لفلان (ناوەکەی دەڵێی) ورفع درجته في المهديين، واخلفه في عقبه في الغابرين، واغفر لنا وله يا رب العالمين ،وافسح له في قبره ونور له فيه) ، واتە : خوایە لو فلانەکەس خۆش ببەو پلەی بەرزبکەرەوە لە ناو ڕێنمویی کراواندا لە پاش ئەو کەسێکی دڵسۆز جێ بهێڵە بۆ کەس و کاری وبیکەرە جێ نشینی ، وە لە ئێمەو لەویش خۆش ببە ئەی پەروەردگاری جیهانیان و گۆڕەکەی بۆ فراوان بکەو بۆی ڕۆشن و نوردار بکە .

ئاوات نەخواستنی مردن

هیچ کەسێک لە ئێوە ئاواتی مردن نەخوازێ (بەهۆی ناڕەحەتی یەوە کە تووشی هاتووە) ، ئەگەر هەرد دەبوو بیلێ با بلێ : (اللهم أحييني ما كانت الحياة

خيرا لي ، وتوفني إذا كانت الوفاة خيرا لي) واتە : خوایە بمژێنە هەتا ئەو کاتەی ژیان چاکە بۆم و بممرێنە ئەگەر مردن خێری تێدا بوو بۆم .
(دروست نی یە موسوڵمان ئاواتی مردن بخوازێ ، لەبەر ئەوەی چاکترین کەس ئەو کەسەیە کە تەمەنی درێژ بێت و کرداری چاکی زۆر بێت ، وە تا گوناە کەم بکاتەوەو پەشیمان ببێتەوە لێی ، هەروەها لەبەر سەختی و نارەحەتی مردن و ژیانی ناو گۆڕ ، بەڵام ئەگەر موسوڵمان لە دین و ئیمانی ترسی هەبوو کەزیانی پێ بگات لەکاتی زۆربوونی فیتنەو ئاشووبەدا ، ئەوا ئەو کاتە دروستە ئاواتی مردن بخوازێت تا ژیانی کۆتایی پێ بێت بەڵام دینی سەلامەت بێت .

نوێژی مردوو

نوێژی مردوو فەرزی کیفایەیە (واتە ئەگەر چەند کەسێک ئەنجامی بدەن لەسەر موسوڵمانانی ئەو ناوچەیە گوناهبار دەبن) وە ئەم نوێژە کوڕنوش و چەمینەوەی تێدا نی یە ، ڕاسترین شێوەی چوار تەکبیر (الله أكبر) ە ، وە پێج تەکبیر تا نۆ تەکبیر کردن هاتووە . وە ئەصڵ وەهایە تەنها لە تەکبیری یەکەمی نوێژ دابەستندا دەست بەرز بکرێتەوە .
ڕوو بە (قیبلە) دەوەستێت و مردووەکە لەبەردەم خۆیدا دادەنێ و ئەگەر مردووەکە پیاو بوو لەلای سەری یەوەو ئەگەر ئافرەت بوو لەلای ناوەراستی دا دەوەستێو تەکبیری دابەستن دەکاو دەست بەرز دەکاتەوەو پاشان دەست دەگرێ و سورەتی (الفاتحة) و سورەتێکی تر دەخوێنێت بەبێ دوعای دەست پێکردن (الإستفتاح) ، وە تەکبیری دووەم دەکات و صڵاوات دەدات لەسەر پێغەمبەر درودی خوای لێبێت .
وە لەدوای تەکبیری سێ یەم و چوارەم و ....هتد ، دەپاڕێتەوە بۆ مردووەکە بەو پاڕانەوەی کە ئێستا پێ ی دەگەین ، وە بەدەنگی نزم ئەم نوێژە دەکرێت ئەگەر ئیمام بوو ، مەگەر لەبەر فێرکردی خەڵکەکە دەنگ بەرز بکاتەوەو سڵاویش دەداتەوە هەر بە دەنگی نزم بە جۆرێک تەنها دوای خۆی بیبیستن و بە یەک سڵاویش دەتوانێت سڵاو بداتەوە (واتە بە یەک لادا) ، بەڵام لە سێ کاتدا ئەم نوێژە دروست نی یە مەگەر لەبەر ناچاری : (کاتێ خۆر هەڵدێ تا بەرز دەبێتەوە بە تەواوی) وە (کاتێک خۆر دەچێتە ناواڕاستی ئاسمان لادەدات) وە (کاتێک خۆر سەر دەبات بۆ ئاوا بوون تا یاوا دەبێت) وە هەتا نوێژکەران لەسەری زۆربن چاکترە ، لەو فەرموودانەش کەباسی ئەمە دەکات : پێغەمبەر دروودی خوای لێبێت دەفەرمووێت : (هەر پیاوێکی موسوڵمان

بمرێت و لەسەر جەنازەکەی چل پیاوی یەکتاپەرست بوەستن کە هاوەڵیان هیچ بۆ خوا دانەنابێ ، ئیلا خوای گەورە تکایان وەردەگرێت)
وە دەفەرموێت درودی خوای لێبێت : (هەر کەسێک سێ ڕیز لە خەڵکی لەسەری نوێژ بکات ، بەهەشتی بۆ واجب دەبێت) .

پارانەوە بۆ مردوو لە نوێژە مردوودا

1ـ (اللهم اغفر له وارحمه، وعافه ،واعف عنه ،وأكرم نُزُله ، ووسع مُدخلهُ ، واغسله بالماء والثلج والبرد ، ونقه من الخطايا كما ينقى الثوب الأبيض من الدنس ، وأبدله داراً خيراً من داره ، وأهلاً خيراً من أهله وزوجاً خيراً من زوجه، وأدخله الجنة ،وأعذه من عذاب القبر (ومن عذاب النار) ،) .

واتە : خوایە لێی خۆش ببەو ڕەحمی پێ بکەو بی پارێزەو لێی ببورەو لەشوێنگەیەکی خۆش و بەڕێزدا داینێ و شوێنەکەی بۆ فراوان بکەو بەئاوی باران وبەفرو تەرزە بیشۆرەو لە گوناە پاکی بکەنەوە هەروەک چۆن پۆشاکی سپی پاک دەبێتەوە لە چڵک ، وە ماڵەکەی بۆ بگۆڕە بەخانەیەکی خۆش ترو کەس وکارێکی بدەرێ لەکەس وکارەکەی چاکترو خێزانێکی بدەرێ لە خێزانەکەی باشترو بیخەرە بەهەشتەوەو پەنای بدە لە سزای گۆڕو سزای ئاگری دۆزەخ .

2ـ (اللهم اغفر لحينا وميتنا ، وشاهدنا وغائبنا ، وصغيرنا وكبيرنا ، وذكرنا وأُنثانا ، اللهم من أحييته منا فأحيه على الإسلام ، ومن توفيته منا فتوفه على الإيمان ، اللهم لا تحرمنا أجره ولا تضلنا بعده) .

واتە : خوایە خۆش ببە لە زیندووو مردوومان و لە ئامادەو نا ئامادەمان و بچووک و گەورەمان و نێرو مێ مان ، خوایە هەر کەسێکمانت ژیاند لەسەر ئیسلام بیژێنەو هەرکەسێکمانت مراند لەسەر ئیسلام بیمرێنە ، خوایە لە پاداشتی ئەم موسیبەتە بێ بەشمان مەکەو لەدوای ئەم کەسە سەرلێ شێواوو گومڕامان مەکە .

3ـ (اللهم إن فلان بن فلان في ذمتك،وحبل جوارك،فقه من فتنة القبر وعذاب النار،وأنت أهل الوفاء والحق .فاغفر له وارحمهُ إنك أنت الغفور الرحيم) .

واتە : خوایە فلانی کوری فلانم لە ژێر پارێزگاری تۆدایەو لو ژێر چاودێری و دەسەڵاتی تۆدایە ، لە ئاشوبەی گۆڕو سزای ئاگر بیپارێزە ، وە تۆ خاوەنی

وەفاو ڕەواییت ، سا خوایە لێی خۆش ببەو بەزەیت پێی دا بێتەوە بەڕاستی تۆ لێ بووردەو بەبەزەیی ومیهرەبانیت .

4ـ (اللهم عبدك وابن عبدك وابن أمتك احتاج إلى رحمتك ،وأنت غني عن عذابه،إن كان مُحسناً فزده في حسناته، وإن كان مُسيئاً فتجاوز عنه) .

واتە : خوایە ئەمە بەندەتەو نەوەی کۆیلەتە ، پێویستی بەبەزەیی تۆیە ، وە تۆش دەوڵەمەندو بێ نیازی لە سزادانی ، سا خوایە ئەگەر چاکەکارە ئەوا لەچاکەکانی زیاد بکەو ئەگەر خراپەکارە لێی ببورە .

پاڕانەوە بۆ (کۆرپە) لە نوێژی مردوودا لەسەری

1ـ (اللهم أعذه من عذاب القبر) . واتە : خوایە پەنای بدە لە سزای گۆڕ .

(سەعیدی کوری المسیب دەفەرمووێ لە دوای ئەبو هورەیرەوە نوێژم کرد کە لەسەر منداڵێک نوێژی دەکرد کە هەرگیز گوناهی نەکردبوو گوێم لێ ی بوو دەیفەرموو (اللهم أعذه من عذاب القبر) .

2ـ (اللهم اجعله لنا فرطاً ،وسلفاً وأجراً) . واتە : خوایە بۆمان بکەرە پاداشتێک لە پێشمانەوە بڕوات و بیکەرە پێشین و پاداشت بۆمان .

خواردن ناردن بە دیاری بۆ کەس و کاری مردووەکە

عبداللە ی کوری جەعفەر دەیفەرموێ : پێغەمبەری خوا درودی خوای لێبێت فەرمووی : خواردنێک دروست بکەن بۆ کوس و کاری جەعفەر چونکە شتێکیان بەسەر هاتووە کە بەڕاستی سەرقاڵی کردوون ، ئەمەش لەکاتێکدا فەرمووی کە جەعفەری کوری ئەبی طالیب خوا لێی ڕازی بێت لە جەنگی موءتە دا شەهید بوو .

ئەگەر مردووت خستە گۆڕەکەی

بڵێ : (بسم الله وعلى سُنة رسول الله) . واتە : بەناوی خوای گەورە ، وە لەسەر ڕێڕەوو سوننەتی پێغەمبەری خوا درودی خوای لێبێت .

پاڕانەوە دوای ناشتنی مردوو

(اللهم اغفر له اللهم ثبته) واتە : خوایە لیی خۆش بە ، خوایە چەسپاوو دامەزراوی بکە .

(پێغەمبەر درودی خوای لێبێت کە تەواو دەبوو لە ناشتنی مردوو لەسەری ڕادەوەستاو دەیفەرموو : داوای لێ خۆشبوون و دامەزراوی بکەن بۆ براکەتان ، چونکە بەڕاستی ئێستا پرسیاری لێ دەکرێت) .

لەکاتی سەردانی گۆڕستان دا

(السلام عليكم أهل الديار ، من المؤمنين والمسلمين،وإنا إن شاء بكم لاحقون [ويرحم الله المُستقدمين منا والمستأخرين] أسأل الله لنا ولكم العافية) واتە سڵاوتان لێ بێت خاوەنی خانەکان لە ئیمانداران و موسوڵمانان ئێمەش بە ویستی خوای گەورە دەگەین پێتان ، خوا بەزەیی بە پێشکەوتوەکانمان و دواکەوتەکانماندا بێتەوە ، لە خوای گەورە دەپاڕێمەوە ئێمەو ئێوەش بپارێزێ .

لەکاتی هەڵکردنی (با) دا

1ـ (اللهم إني أسألك خيرها ، وأعوذ بك من شرها) واتە : خوایە داوای چاکی و خێرەکەیت لێ دەکەم و پەنات پێ ئەگرم لە خراپەکەی .
2ـ (اللهم إني أسألك خيرها ، وخير ما فيها ، وخير ما أُرسلت به ، وأعوذ بك من شرها وشر ما فيها وشر ما أرسلت به) واتە : خوایە من داوای خێرو چاکەکەیت لێ دەکەم و ئەو چاکەیەی کە تیایەتی و ئەو چاکەیەی بۆی نێردراوە ، وە پەنات پێ ئەگرم لە خراپەکەی و لەو خراپەیەی کە تیایەتی و یەو خراپەیەی بۆی نێردراوە .
3ـ جوێن ـ با ـ مەدەن ، ئەگەر قایمی کردو خراپەیەکتان لێ چاوەڕوان دەکرد بڵێن : (اللهم إنا نسألک من خير هذه الريح وخير ما فيها ، وخير ما أمرت به ، ونعوذ بک من شر هذه الريح وشر ما فيها ، وشر ما أمرت به) . واتە : خوایە ئێمە داوای چاکەی ئەم بایەت لێ دەکەین و داوای ئەو چاکەیەت لێ دەکەین کە تیایەتی و فەرمانی پێ کراوە وە پەنات پێ دەگرین لەخراپەی ئەم بایەو ئەو خراپەیەی کە تایبەتی و خراپەی یەوەی فەرمانی پێ کراو کە بیکات .

پاڕانەوە لەکاتی هەورەگرمە (الرعد)

عبداللە ی کوڕی الزبير ڕازای خوای لێبێت یەگەر گوێی لە هەورەگرمە بوایە وازی لە قسەکردن دەهێناو دەیفەرموو (سبحان الذي يُسبح الرعد بحمده والملائكة

من خيفته) ، واتە : پاکی و بێ گەردی بۆ ئەو خوایەی هەورەگرمە تەسبیحات و ستایشی دەکات ، وە فریشتەکانیش لەترسی ئەو تەسبیحاتی دەکەن .

لە پاڕانەوەکانی داوای باران بارین کردن (الإستسقاء)

1 ـ (اللهم أغثنا ، اللهم أغثنا اللهم أغثنا) ، واتە : خوایە بارانمان بۆ ببارێنەو فریامان بکەوە ،

2 ـ (اللهم اسقنا غيثاً مغيثاً مريئاً نافعاً غير ضار ، عاجلاً غير آجل) ، واتە : خوایە بارانمان بۆ ببارێنە بارانێکی بە لێزمەی ئاسنی سەوزکەری گژوگیا وبەسوودی بێ زیان ، بەم زووانەو دوای مەخە بۆمان .

3 ـ (اللهم اسق عبادك وبهائمك ، وانشر رحمتك وأحي بلدك الميت) ، واتە : خوایە بەندەکانت تێر ئاوبکە ، هەروەها گیانلەبەرانیش ، وە بەزەیی خۆت بڵاوبکەرەوەو شارە مردووەکەت زیندوو بکەرەوە .

لەکاتی باران باریندا

(اللهم صيباً نافعاً) ، واتە : خوایە بارانێکی بە لێزمەی بە سوود بێت .

ذیکری دوای بارینی باران

(مُطرنا بفضل الله ورحمته) ، واتە : بارانمان بۆ باری بە فەزڵ و بەزەیی و ڕەحمەتی خوای گەورە .

www.regayrasty.com

لەو پاڕانەوانەی کە بۆ خۆش کردنەوەی باران دەوترێ (الإستصحاء)

(اللهم حوالينا ولا علينا ، اللهم على الآكامِ والظرابِ وبُطون الأودية ، ومنابت الشجر) واتە : خوایە لە چوار دەورمان بیبارێنەو لەسەرمان مەیبارێنە ، خوایە : بیبە بۆ سەرگردو کورتە شاخ و ناو شیوو دۆڵەکان و شوێنی ڕووانی دارو درەختەکان .

لەکاتی تەماشاکردنی مانگ (القمر) دا

(أعوذ بالله من شر هذا الغاسق إذا وقب) واتە : پەنا ئەگرم بە خوای گەورە لە خراپەی ئەم تاریکییەی شەو کە دادێت .

لەکاتی بینینی هەیڤ (مانگی یەک شەوە) (الهلال) دا

(الله أكبر ،اللهم أهله علينا بالأمن والإيمان ، والسلامة والإسلام ،والتوفيق لما تحب ربنا وترضى ، ربنا وربك الله) واتە : خوا گەورەیە ، خوایە ئەم مانگە بیهێنەرەوە بە سەرماندا بە ئاشتی و ئاسایش و ئیمان و بە کامەرانی و ئیسلامی یەوە بە تەوفیق و یارمەتی دانت بۆ ئەو شتەی پەروەردگار تۆ پێت خۆشەو پێی ڕازیت (ئەی مانگ) پەروەردگاری ئێمەو تۆش (الله) یە.

بە ڕۆژوو بوون

1ـ (پارشێوبکەن چونکە لە پارشێودا بەرەکەت هەیە)
2ـ ئەگەر بە ڕۆژوو بوویت و جوێنیان پێ دایت (یان شەڕیان پێ فرۆشتی) بڵێ : (إنی صائم ، إني صائم) . واتە : من بەڕۆژووم ، من بەڕۆژووم .
3ـ پێغەمبەر درودی خوای لێبێت لەسەر چەند دەنکە خورمایەکی شل (رطب) بەربانگی دەکردەوە پێش ئەوەی نوێژ بکات ، ئەگەر نەبوایە بە خورمای ووشک (تمرات) ، ئەگەر نەبوایە بە چەند مشتێک لە ئاو .

لەکاتی بەربانگ کردنەوەدا

(ذَهبَ الظَّمأُ، وابتلَّت العروقُ وثَبَتَ الأجرُ إنْ شاء الله) ، واتە : تینوویەتی ڕۆیشت ودەمارەکان ڕەوینەوەو پاداشتەکەمان چەسپاوەو مسۆگەرە بە ویستی خوای گەورە .

نزاو پاڕانەوەی ئەگەر لەلای ئەهل و خێزانی ماڵێک بەربانگت کردوە

(أَفطَرَ عِنْدَكُم الصائِمونَ وأكل طعامَكُمُ الأبْرارُ،وصلت عليكُمُ الملائِكَةُ) ، واتە : یاخوا ڕۆژووەوانان لە لاتان بەربانگ بکەنەوەو خواناس و بێ گوناهان لە خواردنتان بخۆن و مەلائیکەت بۆتان بپاڕێنەوە .

نزاو پاڕانەوەی ڕۆژووەوان ئەگەر خواردنیان هێناو نەیشکاند

(إذا دُعي أحدكم فليجب ، فإن كان صائماً فليصل وإن كان مفطراً فليطعم"[2] ومعنى فليصل أي فليدع) ، واتە : ئەگەر یەکێک لە ئێوە بانگ کرا بۆ دەعوەتێک با

تەکبیر کردن بۆ جەژنەکات

کاتی تەکبیر کردن لە جەژنی ڕەمەزاندا لەکاتی دەرچوونەوەیە بۆ نوێژ تا نوێژ تەواو دەبێ و لە جەژنی قوربانیشدا لە بەرەبەیانی ڕۆژی عەرەفەوەیە تا کۆتایی ڕۆژی (أيام التشريق) .

بەم شێوەیە :

1ـ (الله أكبر الله أكبر ، لا إله إلا الله ، والله أكبر الله أكبر ، ولله الحمد)

2ـ (الله أكبر الله أكبر ، ولله الحمد ، الله أكبر وأجل ، الله أكبر على ما هدانا)

واتە : خوا گەورەیە ، خوا گەورەیە ، خوا گەورەیە و ستایش بۆ خوایە ، خوا گەورەیەو خاوەنی شکۆو ڕێزە ، خوا گەورەیە لەسەر ئەوەی ڕێنمایی کردووین .

تێبینی : تەکبیر کردن لە جەژندا لە هەموو کاتەکانی دا (کە دیاری کراوە) سوننەتەو تایبەت نی یە بە دوای نوێژە فەرزەکانەوە بەس ، وە دروستە کە دەنگی هەڵبڕێ .

جەژنە پیرۆزە کردن

(تقبل الله منا ومنكم) ، واتە : خوا لە ئێمەو لە تۆش قبوڵ بکات .

ڕۆژووە سوننەتەکان

1ـ شەش ڕۆژ لە مانگی شەوال (شەشەڵان) : پێگەمبەری خوا (درودی خوای لێبێت) دەفەرموویت : (هەر کەسێک مانگی ڕەمەزان بگرێت و بە دوای دا شەش ڕۆژ لە مانگی شەوال بگرێت وەکو ڕۆژووی ساڵەکە وایە) .

2ـ (نۆ) ڕۆژی یەکەمی مانگی (ذی الحجە) نومێنەی حاجیان .

3ـ مانگی موحەڕەم : (چاکترین ڕۆژوو دوای ڕەمەزان مانگی موحەرەمە ...)

4ـ مانگی شعبان .

5ـ دووشەمە و پێنج شەممەی هەموو هەفتەیەک .

6- ڕۆژە سپی یەکان (أيام البيض) واتە : (13،14،15) ی هەموو مانگێک (مەبەست مانگی کۆچی یە) .....(بۆیە پێی دەوترێت(أيام البيض) چونکە مانگ لەو سێ شەوەیدا زۆر ڕووناکەو دیارە .
7- ڕۆژ نا ڕۆژێک : (لەڕۆژووی داود پێغەمبەر (عليه الصلاه والسلام) چاکتر نی یە کە نیوەی ساڵی دەگرت ، ڕۆژێک بگرەو ڕۆژێک بشکێنە) . ئەوەش بە مەرجێک شەرع ڕازی بێت و نەکەوێتە ئەو ڕۆژانەی کە دروست نی یە بە ڕۆژوو بێت تیایدا وەک : (جاژن ، ايام التشريق ، ڕۆژی هەینی بە تەنها ، ڕۆژی شەممە(مەگەر بۆ فەرز بێت) ... هتد .
8- ڕۆژووی عەرەفە : (ڕۆژووی ڕۆژی عەرەفە خوای گەورە دەیکاتە مایەی سڕینەوەی گوناهی ساڵێکی پێشووی وە ساڵێکی دوایی) .
9- ڕۆژووی عاشورا واتە : (10) ی مانگی مەحەرەم : (...وە ڕۆژووی ڕۆژی عاشورا خوای گەورە گوناهی ساڵێکی پێشوی پێ دەسڕێتەوە .

لەکاتی تووڕەبووندا

بڵێ : (أعوذ بالله من الشيطان الرحيم) ، واتە : پەنا دەگرم بە خوای گەورە لە شیطانی نەفرەت لێ کراوو دوورخرایەوە لە ڕەحمەتی خوا .

ئەگەر کەسێکی تووش بوو بە بەڵایەکەت بینی

بڵێ : (الحمد لله الذى عافانى مما ابتلاک به ، وفضلني على كثير ممن خلق تفضيلا) ، پێغەمبەر درودی خوای لێبێت دەیەم ڕۆژی گرت و فەرمووی ئەگەر ساڵێکی تر بمێنم نۆیەمیشد دەگرم ، بەڵام ئەوەبوو لەساڵی داها توودا وەفاتی کرد .

لەو زیکرانەی لە دانیشتگا (مجلس) دا دەووترێ

لە ابن عمرەوە فەرموویەتی : پێغەمبەر درودی خوای لێبێت پێش ئەوەی هەستێ لە مەجلیسێکدا سەد جار دەیفەرموو : (رب اغفر لي وتب علي إنك أنت التواب الغفور) واتە : خوایە پەروەردگار لێم خۆش بەو گەڕانەوەم لێ وەربگرە بەڕاستی تۆ تۆبە وەرگری لێ بووردەیت .

بچێت ، ئەگەر بەڕۆژوو بوو ئەوا با بپاڕێتەوە بۆیان بە بەرەکەت و ئەگەر ڕۆژوو نەبوو بابخوات .

کەفارەتی دانیشتگا (مەجلس)

(سبحانك اللهم وبحمدك ، أشهد أن لا إله إلا أنت أستغفرك وأتوب إليك) ، واتە :
خوایەپاک و بێ گەردی و ستایش بۆ تۆیە ، شایەتی دەدەم کە هیچ پەرستراوێک نی یە بە هەق جگە لەتۆ ، داوای لێ خۆشبوونت لێ دەکەم و دەگەڕێمەوە بۆ لات .
هەرکەسێک لە مەجلیسێکدا دانیشێ و زۆر هەڵەو قسەی بێ بایەخی تێدا بکات و پێش ئەوەی لەو مەجلیسە هەستێ بڵێ ...(فەرموودەکە) ...ئیلا خوا لە تاوانی ئەو مەجلیسەی خۆش دەبێ .

ئەگەر کەسێک پێی ووتی خوا لێت خۆش بێت (غفر الله لک)

لە عبدالله ی کوڕی سرجس ەوە دەفەرمووێت : هاتم بۆ خزمەتی پێغەمبەر درروودی خوای لێبێت و لەو خواردنەکەیم خواردو پێم ووت : (غفر الله لک)
خوا لێت خۆش بێت ئەی پێغەمبەری خوا ، ئەویش فەرمووی : (ولک) واتە : وە لەتۆش خۆش بێت .

ئەگەر یەکێک چاکەیەکی لەگەڵدا کردیت

(هەر کەسێک چاکەیەکی لەگەڵ دا کراو بە بکەری چاکەکەی ووت (جَزَاكَ اللّٰه خيراً) واتە : خوا پاداشتی چاکات بداتەوە ، ئەوا ئەوپەڕی سوپاس و ستایشی کردووە) .

ئەو زیکرەی کە خوا دەتپارێزێ بەهۆیەوە لە (دەجال)

(من حفظ عشر آيات من أول سورة الكهف عصم من الدجال) ، واتە : هەر کەسێک (10) ئایەتی سەرەتای سورەتی (الكهف) لەبەر بکات لەدەجال دەپارێزرێت .

ئەگەر کەسێکت لەبەر خوا خۆش ویست

پێی بڵێ : (إني أحبك في الله) ، واتە : من لەبەر خوای گەورە تۆم خۆش دەوێت .

ئەگەر موسوڵمانێک پێی ووتی من لەبەر خوا خۆشم دەوێیت

پێی بڵێ : (أحبك الذي أحببتني لهُ) ، واتە : ئەو خوایە خۆشی بووێیت کە منت لەبەر ئەو خۆش دەوێ .

ئەگەر موسوڵمانێک پێ کەنی

پێی بڵێ : (أضحک الله سنک) ، واتە : یاخوا هەردەم لە پێکەنین و دڵ خۆشی دا بیت

ئەگەر کەسێک پارەو سامانی خستە ڕووت

پێی بڵێ : (بارك الله لك في أهلك ومالك) ، واتە : خوای گەورە فەڕو بەرەکەت بخاتە خێزان و ماڵ و سامانتەوە .

نزاو پاڕانەوە بۆ خاوەن ماڵ لەکاتی قەرز گەڕاندنەوەدا

(بارك الله لك في أهلك ومالك إنما جزاء السلف الحمد والأداء) ، واتە : خوا بەرەکەت بخاتە ناو خێزان و سامانتەوە ، بەڕاستی پاداشتی قەرز دان سوپاس و ستایش کردن و قەرزگەڕاندنەوەیە وەک خۆی .

نزاو پاڕانەوەی ترسان لە هاوبەش دانان بۆ خوا (الشرک)

(اللهم إني أعوذ بك أن أشرك بك وأنا أعلم ، وأستغفرك لما لا أعلم) ، واتە : خوایە پەنات پێ ئەگرم لەوەی کە هاوبوشت بۆ دابنێم و ئاگادارت بم پێی ، وە داوای لێخۆشبوونت لێ دەکەم لەوەی کە نایزانم و ئاگادار نیم پێی .

کەفارەتی سوێند خواردن بە غەیری خوا

(پێغەمباری خوا دەفەرمووێت : هەر کەسێک سوێندی خواردو وتی بە لات و عوزا ، با بڵێ (لآ إله إلا الله) وە هار کەسێک بە هاوڕێکەی ووت : وەرە با قومارت لەگەڵ بکەم با خێرێک بکات) .

ئەگەر یەکێک پێی ووتی (بارك الله فيك)

عائیشە ڕەزای خوای لێبێت فەرموویەتی : مەڕێکیان بە دیاری هێنا بۆ پێغەمبەری خوا دروودی خوای لێبێت ، ئەویش فەرمووی : بەشی بکە ، وە

عائیشە ڕەزای خوای لێبێت کاتێک خزمەت کارەکەی دەگەڕایەوە لەماڵەکان دەیفەرموو : وتان چی ؟ دەیفەرموو : دەیان ووت (**بارك الله فيكم**) واتە : خوا بەرەکەت بخاتە ناوتان ، عائیشە دەیفەرموو : ((وفيهم بارك الله) نرد عليهم مثل ماقالوا ويبقى أجرنا لنا)) ، واتە : خوای گەورە بەرەکەت بڕژێ بەسەر ئەوانیشدا ، چی یان ووت پێ یان دەڵێینەوە وە پاداشتەکەمان بۆ خۆمان دەمێنێتەوە .

پاڕانەوەی بە دڵ دا هاتنی ڕەشبینی و شوومی(الطيرة)

(اللهم لا طير إلا طيرك ، ولا خير إلا خيرك ،ولا إله غيرك)

(بەڵام گەشبینی (الفال) پێغەمبەر دروودی خوای لێبێت پێی خۆش بووە ، بۆیە ووشەیەکیلە کابرایەک بیست و پێی خۆش بوو فەرمووی : (أخذنا فالك من قبل) واتە : ووشەیەکی گەشبیناویمان لەدەمی خۆتەوە وەرگرت .

پاڕانەوەی سوار بوونی ووڵاغ یان ئامێری گواستنەوە

(بسم الله. الحمد لله. {سُبْحانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ * وَإِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنقَلِبُونَ}الحمد لله، الحمد لله، الحمد لله، الله اكبر، الله اكبر، الله اكبر، سبحانك اللهم إني ظلمت نفسي فاغفر لي،إنه لا يغفر الذنوب إلا أنت) ،

واتە : بەناوی خوا ، ستایش بۆ خوا ، پاکی و بێ گەردی بۆ ئەو خوایەی ئەمەی بۆ ژێربار خستوین و ئێمە دەستەڵاتمان نەبوو بە سەری دا ، وە ئێمە (لە ڕۆژی دوایی دا) بۆلای پەروەردگارمان دەگەڕێینەوە ، سوپاس و ستایش بۆ خوا ... خوا گەورەیە ... پاکی وبی گەردی بۆ تۆیە خوایە من ستەمم لە نەفسی خۆم کردووەو لێم خۆش بە ، بەڕاستی کەس لە کوناە خۆش نابێ جگە لەتۆ .

نزاو پاڕانەوەی چوون بۆ گەشت (سەفەر)

1 ـ (الله أكبر، الله أكبر، الله أكبر،{سُبْحانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ * وَإِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنقَلِبُونَ} "اللهم إنا نسألُكَ في سفرنا هذا البرَّ والتقوى، ومن العمل ما ترضى، اللهم هون علينا سفرنا هذا واطو عنا بعده، اللهم أنت الصاحب في السفر، والخليفة في الأهل، اللهم إني أعوذ بك من وعْثاءِ السفر، وكآبة المنظر وسوء المنقلب في المال والأهل)

، وا یاگار گەرایەوە لەسەفەر دەیلێتەوەو ئەمەی بۆ زیاد دەکات : (آيبون ، تائبون، عابدون، لربنا حامدون) .

واتە : خوا گەورەیە ... پاکی و بێ گەردی بۆ ئەو خوایە ئەمەی بۆ ژێر بار خستووین و ئێمە دەسەڵاتمان نەبوو بەسەری دا ، وە ئێمە لە (ڕۆژی دوایی دا) بۆ لای پەروەردێگارمان دەگەڕێینەوە . خوایە لەم گەشتەماندا داوای کردەوەی چاک و ڕەفتاری جوان و تەقوات لێ دەکەین و داوای کارێکت لێ دەکەین کە پێی ڕازی بیت ، خوایە ئەم گەشتەمان بۆ ئاسان بکەو دووری یەکەیمان بۆ نزیک بخەرەوە ، خوایە تۆ ئاگات لێمانە لە گەشتەکەماندا و تۆ پارێزەری کەس و کارمانی (کە جێمان هێشتووە) ، خوایە پەنات پێ ئەگرم لە نارەحەتی و ناسۆری گەشت و غەمباری ڕواڵەت و شتێک کە غەمبارم بکات و خراپ گەڕانەوە بۆ ماڵ و خێزان (بەوەی کە شتێکیان لی ببینم دڵ تەنگم بکات) .... گەڕانەوە لە بی ئاگایی (بە ویستی خوا) ، بەتەوەبەکردن و پەرستشەوە ، ستایشی پەروەردگارمان دەکەین .

ئەو شتانەی پەنا دەگری بە خوای گەورەلێی لەگەشتدا

لە عبداللە ی کوری سرجس ڕەزای خوای لێبێت دەفەرمووێت : (كان رسول الله صلى الله عليه وسلم إذا سافر يتعوذ من وعثآء السفر وكآبة المنقلب ، والحور بعد الكور ، ودعوة المظلوم ، وسوء المنظر في الأهل والمال) ،

واتە : پێغەمبەری خوا دروودی خوای لێبێت ئەگەر سەفەری بکردایە پانای دەگرت بەخوای گەورە لەناسۆری گەشت و غەمباری ڕوالەت و گەڕانەوە بە غەمباری لە نوقسانی دوای زیادە (یان لە خراپ بوونی کاروبارمان دوای چاک بوونی) وە لە پاڕانەوەی ستەم لێ کراوو خراپ گەڕانەوە بۆ ناو کەس وکارو ماڵ و سامان .

نزاو پاڕانەوەی چوونە ناو گوندێک یان شارێک

(اللهم رب السموات السبع وما أظللن ، ورب الأرضين السبع وما أقللن ،ورب الشياطين وما أضللن ، ورب الرياح وما ذرين.أسألك خير هذه القرية وخير أهلها ، وخير ما فيها،وأعوذ بك من شرها،وشر أهلها ، وشر ما فيها) ،

واتە : خوایە پەروەردگاری حەوت ئاسمانەکان و ئەوەی سێبەری بۆ دەکات ، وە پەروەردگاری حەوت چینەکەی زەوی و ئەوەی هەڵی گرتووە ،
پەروەردگاری شەیطانەکان و ئەوانەی گومڕایان کردوون ، پەروەردگاری (با) کان و ئەوەی لەگەڵ خۆیاندا دەیبەن ، داوای خێرو چاکەی ئەم گوندەو

چاکەی خەڵکەکەی و ئەو چاکەیەت لێ دەکەم کە تیایدایەو پەنات پێ دەگرم لەخراپەکەی و خراپەی خەڵکەکەی و خراپەی ئەوەی تیایەتی .

نزای چوونە بازاڕ

(لا إله إلا الله وحده لا شريك له،له الملك وله الحمد،يُحيي ويُميت،وهو حي لا يموت،بيده الخير وهو على كل شئ قدير) ، واتە : هیچ پەرستراوێک نی یە بە هەق جگە لە (اللە) تاکی بێ هاوەڵەو موڵک و ستایش بۆ ئەوەو ئەژیەنێ و ئەمرێنێ و خۆی زیندووەو هەرگیز نامرێ ، خێرو چاکە بەدەست ئەوەو بەسەر هەموو شتێک دا بە تواناو دەسەڵاتدارە .

لەکاتی هەڵدێرانی ئامێری سواری یان سەرسم دانی دا

بڵێ (بسم الله) ، واتە : بەناوی خوای گەورە .
(هەرکەسێک ئەمە بڵێ هەزار هەزار (ملیونێک) چاکەی بۆ دەنوسرێ و هەزار هەزار گوناهی لێ هەڵدەوەرێ و هەزار هەزار پلە بەرزدەبێتەوە لای خوای گەورە (وە ماڵێکی لە بەهەشت دا بۆ دروست دەکرێت) .

نزاو پاڕانەوەی ئەو کەسەی دەچێت بۆ گەشت (المسافر) بۆ جێماو

(أستودعُكَ اللهَ الذي لا تضيع ودائعه) ، واتە : ئەتان سپێرم بەو خوایەی کە سپاردە زایە ناکات .

پاڕانەوەو ئامۆژگاری جێماو بۆ ئەو کەسەی دەچێت بۆ گەشت

1ـ (أستودع الله دينك وأمانتك ،وخواتيم عملك) ، واتە : دین و ئەمانەت و کۆتایی کردەوەکانت دەسپێرم بە خوای گەورە .
2ـ (زوَّدك الله التقوى، وغفر ذَنْبك ويسَّر لك الخير حيث ما كنت) ، واتە : خوا تەقوات زیاد بکات و لە گوناهت خۆش بێت وخێرو چاکەت بۆ ئاسان بکات لەهەر جێگەو شوێنێک بوویت .
3ـ لە ئەبی هورەیرەوە (ڕەزای خوای لێ بێ) پیاوێک ووتی : ئەی پێغەمبەری خوا من ئەمەوێت سەفەر بکەم ، سا ئامۆژگاریم بکە ، ئەویش

فەرمووی : (عليک بتقوى اللـه ، والتكبير علـى كل شرف) ، واتـه : تـەقوای خوات هەبێت و لـەسەر هەموو بەرزایی یەک تـەكبیر (اللـه أكبر) بكە ، جا كاتـێ پیاوەكە پشتـی هەڵكردو ڕۆیشت پێغەمبەر دروودی خوای لێبێت فەرمووی : (اللـهم أطولـه الارض ، وهون عليـه السفر) ، واتـه : خوایـە زەوی بۆ بێنـەوە یـەک و گەشت و سەفەرەكەی لـەسەر ئاسان بكە .

تـەكبیر كردن لـەبـەرزایی و سەركـەوتن و تـەسبیح كردن لـە دابـەزیندا

(قال جابر رضي الله عنه : "كنا إذا صعدنا كبرنا، وإذا نزلنا سبحنا) ، واتـە : جابر ڕەزای خوای لێبێت دەیفەرموێت : ئێمە ئـەگەر بـە شوێنـی بـەرزدا سەربكـەوتینایـە (الله أكبر) مان دەكردو ئـەگەر دابـەزینایـە (سبحان الله) مان دەكرد .

پاڕانـەوەی گـەشتیار ئـەگـەر پارشێوی بـەسـەردا هات

(سَمِعَ سَامِعٌ بحمد الله وحُسنِ بلائه علينا، ربنا صاحبنا ، وأفضِل علينا عائذا بالله من النار) ، واتـە : (سمع سامع) شایـەتێک ئاگادار بوو شایـەتـی دا لـەسەر ستایش كردنمان بۆ خوای گەورە لـەبـەر نیعمـەتـەكانـی و چاک و تاقی كردنـەوەمان ، وە مانای (سمع سامع) : واتـە : بیسەری ئـەم ووتـەیـەم گـەیاندی بـە غـەیری خۆی و ئـەویش وەكو ئـەمەی ووت بۆ ئاگادار كردنـەوە لـەسەر ذیكركردن لـە پارشێوداو لـەسەر پاڕانـەوە تیایدا ، وە پەروەردگار بمانپارێزەو فـەزڵـی خۆتمان بـەسەردا بڕژە بـە نیعمـەتـەكانت و هـەموو خراپـەیـەكمان لـێ دوور بخـەرەوە ، پەنا ئـەگرم بـە خوای گەورە لـە ئاگری دۆزەخ .

نزاو پاڕانـەوەی گـەشتیار ئـەگـەر دابـەزییـە جێگایـەكـە لـە گـەشتـەكـەیدا یان

بڵـێ : (أعوذ بكلمات الله التامات من شر ما خلق) ، واتـە : پەنا ئـەگرم بـە ووشـە تـەواوەكانـی خوای گەورە لـە خراپـەی دروست كراوەكانـی .

نزاو ذیكری گـەڕانـەوە لـە گـەشت

لـە ابن عمرەوە ڕەزای خوای لێبێت : پێغـەمبـەری خوا درودی خوای لێبێت ئـەگـەر لـە غـەزا یان لـە حـەج بگـەڕایـەتـەوە لـەسەر هـەموو بـەرزایی یـەک سێ

جار (اللـه اكبر) ی دەكرد و پاشان دەیفەرموو : (يكبر على كل شرف ثلاث تكبيرات ثم يقول : لا إله إلا الله وحده لا شريك لهُ ،لهُ الملك ، ولهُ الحمدُ وهو على كل شيءٍ قدير ، آيبون ،تائبون ، عابدون ، لربنا حامدون ،صدق الله وعده،ونصر عبده،وهزم الأحزاب وحده) ، واتـه : هیچ پەرستراوێک نـی یـه بـه هـەق جگـه لـه (اللـه) تاکی بێ هاوەڵه ، مولک و ستایش بۆ ئەوەو بەسەر هەموو شتێکدا بەتوانایه ، گەڕینەوه لەبێ ئاگایی بەتەوبوکردن و پەرستش کردن و کورنوش بردنەوه . سوپاس و ستایشی پەروەردگارمان دەکەین . خوای گوره بەڵێنەکەی بەڕاست بەجێ هێناو بەندەکەی خۆی سەرخست و بەتەنها خۆی هەموو کۆمەڵ و پارتەکەی شکاند .

لەکاتی هاتنی شتێکی خۆش یان ناخۆشی دا

پێغەمبەری خوا درودی خوای لێبێت ئەگەر شتێکی خۆشی بەسەردا بهاتایه دەیفەرموو : (الحمد لله الذي بنعمته تتم الصالحات) واتە : سوپاس و ستایش بۆ ئەو خوایەی کە نیعمەتی ئەوەو هەموو چاکەکان تەواو دەبێ .
وائەگەر شتێکی ناخۆش بەسەردا بهاتایەوه دەیفەرموو : (الحمد لله على كل حال) ، واتە : سوپاس و ستایش بۆ خوایه لەسەر هەموو بارێک .

فەزڵی صڵاوات دان لەسەر پێغەمباری خوا دروودی خوای لێبێت

1 ـ پێغەمبەر درودی خوای لێبێ دەفەرموێت : (من صلى علي صلاة صلى الله عليه بها عشراً) ، واتە : هەرکەسێک یەک صڵاواتم لەسەر بدات خوای گەورە بەهۆیەوە (دە) صڵاواتی لەسەر دەدات .
ئیمامی (الطیبی) دەفەرموویت : (ئەگونجێ ئەو صڵاواتەی خوای گەورە ڕواڵەتەکەی ووتەو قسەیەک بێت کە مەلائیکەتەکان دەیبیستن ، بۆ ڕێزلێنانێکە بۆ ئەو کەسەی کە صڵاواتەکەی داوەو تەکریمە بۆ ئەو ، وەک خوای گەورە لە فەرمووەدەی قودسی دا دەفەرموێ : (وإن ذكرني في ملأ ذكرته في ملإٍ خير منهم...) واتە : ئەگەر لەناو کۆمەڵێکدا یادم بکات ، منیش لەناو کۆمەڵێکی لەوان چاکتردا باسی دەکەم .

2 ـ (لا تجعلوا قبري عيداً وصلوا علي ؛ فإن صلاتكم تبلغني حيث كنتم) ، واتـه : دوای خۆم گۆڕەکەم مەکەن بە ئاهەنگ و جەژن و صڵاواتم لەسەر بدەن ، چونکە صڵاواتەکانتانم پێ دەگات لەگەر شوێنێک بن .

3 ـ وە پێغەمبەری خوا درودی خوای لێبێت دەفەرموویت : (إن لله ملائكة سياحين في الأرض يبلغوني من أمتي السلام) ، واتـه : خوای گەورە چەند مەلائیکەتێکی گەڕۆکی هەیە لە زەوی دا سڵاوی ئومەتەکەمم پێ دەگەیەنن کە لێم دەکەن .

4 ـ (ما من أحد يسلم علي إلا رد الله على روحي حتى أرُدَّ عليه السلام) واتـه : هیچ کەسێک نی یە کە سڵاوم لێ بکات ئیلا خوای گەورە ڕۆحەکەم بۆ دەگێرێتەوە هەتا وەڵامی سڵاوەکەی دەدەمەوە .

5 ـ پێغەمبەری خوا درودی خوای لێبێت دەفەرموویت (البخيل من ذكرت عندهُ فلم يصل علي) ، واتـه : بەخیل ئەو کەسەیە کە لەلایدا ناوم دێنن و صڵاواتم لەسەر نادات .

بڵاو کردنەوەی سڵاو

1 ـ پێغەمبەر درووده خوای لێبێت دەفەرموویت : (لا تدخلوا الجنة حتى تؤمنوا ، ولا تؤمنوا حتى تحابوا أو لا أدلكم على شيءٍ إذا فعلتموه تحاببتم ، أفشوا السلام بينكم) واتـه : ناچنە بەهەشتەوە هەتا بڕواتان نەبێ و بڕواو ئیمانی تەواویتان نابێ هەتا یەکتیتان خۆش نەوێ ، ئایا شتێکتان پێ بڵێم ئەگەر بیکەن لە ناویەکدا خۆشەویست دەبن لای یەک ؟ سڵاو زۆر بڵاو بکەنەوە لەناو خۆتاندا .

2 ـ وە عەمماری کوڕی یاسر ڕەزای خوای لێبێت دەفەرموویت : (ثلاث من جمعهن فقد جمع الإيمان : الإنصاف من نفسك ، وبذل السلام للعالم ،والإنفاق من الإقتار) ، واتـه : سێ شت هەن هەرکەس لەخۆی دا کۆی بکاتەوە ئەوا ئیمانی کۆکردۆتەوە : ویژدان هەبوون لە حوکم دان بەرامبەر خۆت ، وە سڵاوکردن لە خەڵکی ، وە بەخشین لە کەم دەستی و هەژاری .

3 ـ وە لە عبداللە ی کەری عومەرەوە ڕەزای خوایان لەسەر بێت : کەوا پیاوێک پرسیاری کرد لە پێغەمبەری خوا درووده ی خوای لیبێتکە کام ئیسلام بوونە چاکە ، فەرمووی : (تطعم الطعام وتقرأ السلام على من عرفت ومن لم تعرف)

، واتە : خواردن ببەخشەو سڵاو بکە لەو کەسەی کە دەیناسی و ئەوەشی کە نایناسی .

چۆن وەڵامی بێ بڕوایەک دەدەیتەوە ئەگەر سڵاوی کرد

(إذا سلم عليكم أهل الكتاب فقولوا : وعليكم) واتە : ئەگەر خاوەن کتێبەکان (گاورو جولەکە) سڵاویان لێ کردن بڵێن لە ئێوە بێ .
تێبینی : سڵاو کردن دروست نی یە لە کافرو بێ بڕواو دووڕووەکان ، مەگەر زەرەرێکی دین و دونیا بکەیت لە ئەنجامی ئەو سڵاونەکردنەوە لێی(لە ڕیوایەتێکی تردا دەفەرموێ : چونکە لەو کاتەدا پێیان دەڵێن (السام عليكم) واتە : مردن بۆ ێیوە بێت) ، وەک ئیمامی نەوەوی و العربی دەفەرموون . وابن العربی زیاد لەوەش دەفەرموێت وە دەبێ لەوتنی (السلام عليكم) ەکەش مەبەستت وابێ کەوا خوای گەورە ئاگادارە بەسەرتانەوە ، چونکە (السلام) ناوێکە لەناوەکانی خوای گەورە .
تێبێنی: سڵاوکردن لە مەجلیسێکی تێکەڵ لە کافرو موسوڵمانان دروستە بە مەرجێ مەبەستت موسوڵمانەکای بێت .

پاڕانەوەی بۆ ئەو کەسەی کە جوێنت پێ داوەو ئەزیەتت داوە

لە ئەبو هورەیرەوە ڕەزای خوای لێبێت کەوا بیستویەتی لە پێغەمبەری خوا دروودی خوای لێبێت کە فەرموویەتی : (اللَّهُم فأيما مؤمن سببته فاجعل ذلك له قربة إليك يوم القيامة) ؛ واتە : خوایە جوێنم بەهەر ئیمانداڕێک داوەو ئەزیەتم داوە ئەوا بۆی بکەرە نزیک بوونەوەیەک لەخۆت لە ڕۆژی دوایی دا .

لەکاتی خوێندنی کەڵەشێرو زەڕەی گوێ درێژدا

پێغەمباری خوا دروودی خوای لێبێت دەفەرموێت (ئەگەر گوێتان لەدەنگی کەڵەشێر بوو داوای فەزڵی خوای گەورە بکەن (اللهم إني أسالك من فضلك) چونکە مەلائیکەتی بینیوە ، وە ئەگەر گوێتان لە دەنگی زەڕینی گوێ درێژ بوو پەنا بگرن بەخوای گەورە لە شیطان (أعوذوا بالله من الشيطان الرجيم) چونکە شیطانی بینیوە .
ئەگەر گوێت لەدەنگی سەگ بوو بەشەو

پێغەمبەری خوا دروودی خوای لێبێت دەفەرموێ : (إذا سمعتم نُباح الكلاب ونهيق الحمير بالليل فتعوذوا بالله فإنهن يرين ما لا ترون) ،
واتە : ئەگەر گوێتان لە دەنگی وەڕینی سوگ و زەڕەی گووێ درێژ بوو بەشەو ئەوا پەنا بگرن بەخوای گەورە لێ یان چونکە ئەوان شتێک دەبینن لەو کاتەدا کە ئێوە نایبینن .

موسوڵمان چی بڵێ لەکاتی مەدح کردنی موسوڵمانێک دا

پێغەمبەری خوا دروودی خوای لێبێت دەفەرموێت : ئەگەر یەکێ لە ئێوە هەردەبوو بە چاکە باسی هاوەڵەکەی بکات بابڵێ : (إذا سمعتم نُباح الكلاب ونهيق الحمير بالليل فتعوذوا بالله فإنهن يرين ما لا ترون) ، واتە : گومان دەبەم و وابزانم کە فلانە کەس (کەخوای گەورەش باشتر دەیناسێ و دەزانێ و کەس بەسەر خوای گەورەدا پاک ڕاناگرم) ، وای دەناسم ـ ئەو سیفەتەی تێدا شک برد ـ ئاواو ئاوایە .
تێبێنی : پێغەمبەری خوا درودی خوای لێبێت فەرمانی کردووە بە خۆڵ کردن بەدەم و چاوی مەدح کەراندا .

موسوڵمان چی دەڵێ ئەگەر بە باش باس کرد

(اللهم لا تؤاخذني بما يقولون ، واغفر لي مالا يعلمون [واجعلني خيراً مما يظنون]) ، واتە : خوایە ئەوەی ئەوان دەیڵێن بەگوناه لەسەرم مەگرەو لەو گوناهانەم خۆش ببە کە ئەوان نایزانن و لەو مەدح و وەسف چاکترم بکە کە ئەوان گومانم پێ دەبەن .

چۆن حاجی تەلبیە دەکات لە حەج یان لە عومرەدا

1 ـ (لبيك اللهم لبيك ، لا شريك لك لبيك ،إن الحمد ،والنعمة ،لك والملك ، لا شريك لك) ، واتە : وەڵامی دوای دەدەمەوە لە گوێ ڕایەڵیت دا ، هیچ هاوبەشێکت نی یە ، ستایش و نیعمەت و موڵک بۆتۆیە ، هیچ هاوبەشێکت نی یە .
2ـ وە عومەر ڕەزای خوای لێ بێت دەیفەرموو : (لبيك اللهم لبيك ، لبيك وسعديك ، والخير في يديك ، لبيك والرغباء إليك والعمل) واتە : خوایە وەڵامی دوای وەڵام و گوێ ڕایەڵم هەیە بۆ فەرمانەکانت ، خێروچاکە لەدەستی تۆدایە ، وەڵامی فەرمان و ئومێدو هیواو کردار ئەنجام دان بۆ تۆیە .

تەکبیر کردن کاتێ دەگاتە گۆشە ڕەشەکە (الركن الاسود)

پێغەمبەری خوا دروودی خوای لێبێت بەسەر حوشترەکەیەوە بە دەوری کەعبەدا سووڕایەوەو هەرکاتی ئەگەیشتە گۆشەکە بەرەو ڕووی ئیشارەتی دەکرد بەشێک کە پێی بوو وە (الله اكبر) ی دەکرد . (مەبەست بە (شت) لە فەرموودەکەدا بریتی یە لە (گۆچان) .

پاڕانەوە لە نێوان گۆشەکەی لای یەمەن (الركن اليماني) و بەردە ڕەشەکە (الحجر الاسود)

پێغەمبەری خوا دروودی خوای لێبێت لە نێوان گۆشەی ڕووی یەمەن و بەردە ڕەشەکە دا دەیفەرموو (رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ) ، واتە : پەروەردگار لە دونیادا چاکەو لە ڕۆژدا چاکەمان پێ ببەخشەو لە سزای ئاگر بمانپارێزە .

پاڕانەوەی وەستان لەسەر (صەفا) و (مەروە)

جابر ڕەزای خوای لێبێت لەباسی شێوازی حەجی پێغەمبەردا دروودی خوای لێبێت دەفەرموێت : (کاتێک نزیک بوونەوە لە صەفا فەرموی : (إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِن شَعَآئِرِ اللّهِ) ، أبدأ بما بدأ الله به) ، واتە : (صەفاو مەروە لە دروشمەکانی خوای گەورەیە کە دایناوە ، بەوەیان دەست پێ دەکەم کە خوای گەورە دەستی پێ کردووە) ، بۆیە بە صفا دەستی پێ کرد و سەرکەوت بەسەری دا هەتا چووە سەرەوەو کەعبەی بینی و ڕووی کردە ڕووگە (قیبلە) و گەورەی بە تاک ڕاگرت و بەگەورەی داناو فەرمووی : (لا إله إلا الله وحده لا شريك لهُ ، لهُ الملك ولهُ الحمد وهو على كل شيءٍ قدير ، لا إله إلا الله وحده ، أنجز وعده ، ونصر عبده ، وهزم الأحزاب وحده) ، واتە : هیچ پەرستواوێک نی یە بەهەق جگە (اللە) تاکی بێ هاوەڵەو موڵک وستایش بۆ ئەوەو بەسەر هەموو شتێکدا بە توانایە ، هیچ پەرسراوێک نی یە بە هەق لا (اللە) تاکە ، بەڵێنی خۆی هێنایەدی و بەندەکەی خۆی سەرخست و بە تەنیا هەموو کۆماڵ و پارتەکانی شکان ، پاشان لەم نێوانەدا پاڕایەوە ، وە سێ جار وەک ئەمەی فەرموو) ، فەرموودەکە ...وە تیایدا هاتووە کە (چی لەسەر صەفا کردن ئاواشی لەسەر مەروە کرد) .

لـه كاتـی ڕۆیشتندا بـەرەو عـەرەفـە

لـه ابن عمرەوە ڕەزای خوایان لـێ بێت دەفەرموێت : بـەیانـی یـەک لـەگـەڵ پێغەمبـەری خوادا درودی خوای لێبێت لـه میناوە ڕۆیشتین و کەوتینە ڕێ بـەرەو عـەرەفات ، تیاماندبوو تـەلبیەی دەکردو هەشمانبوو تـەکبیری دەکرد .

نزاو پاڕانـەوەی ڕۆژی عـەرەفـە

(چاکترین پاڕانـەوە ، پاڕانـەوەی ڕۆژی عـەرەفەیـە ، وا چاکترین نزایـەک کـه من و پێغەمبـەرانـی پێش من فـەرموویانـە ئـەمـەیـە : (لا إله إلا الله وحدهُ لا شريك لهُ ، لهُ الملكُ ولهُ الحمدُ وهو على كل شيء قدير) .

(وە سوننـەت وایـە جگـە لـە ووتنـی ئـەم ئـەم ذیکرە تـەلبیـە بکات و بپاڕێتـەوە)

نزاو ذیکری لای (المشعر الحرام)

جابر ڕەزای خوای لـێ بێت دەفەرموێت : (پێغەمبـەری خوا دروودهـی خوای لێبێت سواری (القصواء) بوو ـ کە حوشترەکای بوو ـ هەتا گـەیشتە (المشعر الحرام) و ڕووی کردە ڕووگە (القبلة) وە پاڕایـەوەو (الله أكبر ولا إله إلا الله وحده لا شریک له) ی کردو بەردەوام ئاوا بـە پێوە مایـەوە هـەتا بـە تـەواوی دنیا ڕوونـاک بوویـەوەو پێش ئـەوەی خۆر هـەڵبـێ ڕۆیشت و دەرچوو .

تـەکبیر کردن لـەکاتـی ڕەجم کردنـی (الجمار) ەکانـدا لـەگـەل هـەموو زیـخێکدا پێغەمبـەری خوا درودی خوای لێبێت هـەرکات زیـخێکـی دەهاویشت لـه لای (الجمار) ەکانـەوە تـەکبیر (الله أكبر) ی دەکرد ، پاشان دەچووە پێشـەوەو دەوەستاو ڕوووەو قیبلـە دەپاڕایـەوە بـە دەستـی بـەرزکردنـەوە لـەدوای جـەمری یـەکـەم و دووەم ، بـەڵام لـەلای (جمره العقبه) دا زیـخـەکـەی دەهاوێشت و تـەکبـەری دەکرد لـەگـەڵ هـەموو زیـخێکداو دەڕۆیشت و لـەلایدا نـەدەوەستا)

لـەکاتـی سـەرسوڕمان و بینیبـی شتـی سـەیردا

1ـ (سبحان الله) ، واتـه : پاک و بـێ گـەردی بۆ خوایـە .

2ـ (الله أكبر) ، واتـه : خوا گـەورەیـە .

چی ئـەکات ئـەگەر هەواڵێکی خۆشی بۆ هێنرا

(كان النبي صلى الله عليه وسلم إذا أتاه أمر يسرهُ أو يسرُّ به خر ساجداً شكراً لله تبارك وتعالى) ، واتـه : پێغەمبەری خوا درووردی خوای لێبت ئـەگەر هەواڵێکیان بۆ بهێنابایە دڵی خۆش بکردایە یان پێی دڵ خۆش بووایە کوڕنووشی دەبرد لـه سوپاسی خوای گەورەدا .

چی دەڵێیت ئـەگەر لـه چاوی خۆی ئـەترسا بدا لـه شتێک و ببێتـه هۆی زیان پێ گەیاندنی

(ما شآء الله لا قوة إلا بآلله (اللهم بارک عليه)) ، واتـه : ئـەوەی خوای گەورە ویستی ببێت دەبێ و هێزو توانایەک نی یە مەگەر بەخواوە ، خوایە فەڕو بەرەکەتی تێ بخە .

پێغەمبەری خوا درووردی خوای لێبێت دەفەرموێت : (ئـەگەر یەکێک لـە ئێوە شتێکی لـەبراکەی یان لـە خۆی یان لـە ماڵ و سامانی دا بینی کە سەرسامی کردبوو وە بـەلایەوە سەیر بوو (با بپارتەوە بۆی بە بەرەکەت) ، چونکە چاو ڕاست و ڕەوایە .

ئـەگەر لـه چاوی یەکێک ترسایت

(سورەتـی (الفلق) و (النـاس) بخوێنە) .

ئـەگەر کەسێک چاو لێی دا

(با چاو پیسەکە دەست نوێژ بگرێت و پاشان ئاوی دەست نوێژەکە بکەن بەسەر ئـەو کەسەدا کە چاو لیی داوەو خۆی پێ بشوات) .

داوای لـێ خۆش بوون کردن و گەرانـەوە بۆ لای خوای گەورە (الإستغفار والتوبة)

1ـ پێغەمبەری خوا درووردی خوای لێبێت دەفەرموێت : (والله إني لاستغفر الله وأتوب إليه في اليوم أكثر من سبعين مرة) ، واتـه : سوێند بەخوا من لـە ڕۆژێکدا زیاد لـه حەفتا جار داوای لـێ خۆش بوون دەکەم لـە خوای گەورەو دەگەرێمەوە بۆلای .

2ـ وه چاک وایه لـه ڕۆژێک دا (سەد) جار بوترێ (أستغفر الله وأتوب إليه) ، واتـه : داوای لـی خۆشبوون لـه خوای گەوره دەکەم و دەگەڕێمەوه بۆلای .

3ـ پێغەمبەری خوا دروودی خوای لێبێت دەفەرموێت : (يا أيها الناس توبوا إلى الله فإني أتوب في اليوم إليه مائة مرةً) ؛ واتـه : ئـەی خـەڵکی بگەڕێنەوه بۆ لای خوا ، بـه ڕاستـی من لـه ڕۆژێک دا (سەد) جار دەگەڕێمەوه بۆ لای .

4ـ پێغەمبەری خوا دروودی خوای لێبێت دەفەرموێت : (من قال أستغفر الله العظيم الذي لا إله إلا هو الحي القيوم وأتوب إليه ، غفر الله لهُ وإن كان فر من الزحف) واتـه : هەر کەسێک بڵێ : داوای لێ خۆش بوون دەکەم لەو خودا مەزنەی کە هیچ پەرستراوێک نـی یە بەهەق جگە لەو ، وه زیندووی هەڵسووڕێنەری بوونەوەرەو دەگەڕێمەوه بۆ لای ، ئـەوا خوای گەوره لێی خۆش دەبێ ئـەگەر چی لەکاتـی بەرەنگاربوونەوەی دوژمن پشتـی هەڵکردبـی و ڕای کردبێ .

5ـ پێغەمبەری خوا دروودی خوای لێبێت دەفەرموێت : (أقرب ما يكون الربُّ من العبد في جوف الليل الآخر فإن استطعت أن تكون ممن يذكر الله في تلك الساعة فكن) ، واتـه : نزیک ترین کاتێک کە پەروەردگار لـه بەندەکەیەوه نزیک بێت لـه ناوەڕاستـی کۆتایی شەودایه ، ئـەگەر توانیت لەو کەسانـەبێت کە یاسی خوای گەوره دەکەن لەو کاتـەدا ئـەوا ببـه .

6ـ پێغەمبەری خوا دروودی خوای لێبێت دەفەرموێت : (أقرب ما يكون العبد من ربه وهو ساجد فأكثروا الدعاء) ، واتـه : نزیک ترین کاتێک کە پەروەردگار لـه بەندەکەیوه نزیک بێت لـه ناوەڕاستـی کۆتایی شەودایه ، ئـەگەر توانیت لەو کەسانـەبێت کە یادی خوای گەوره دەکەن لەو کاتـەدا ئـەوا ببـه .

7ـ پێغەمبەری خوا دروودی خوای لێبێت دەفەرموێت : (إنه ليغان على قلبي وإني لاستغفرُ الله في اليوم مائة مرة) ، واتـه : تـارمایی دێت بەسەر دڵم داو بیرم دەچێ ، وه من لـه ڕۆژێک دا (سەد) جار داوای لێخۆش بوون لـه خوای گەوره دەکەم .

فـەزڵـی (تـەسبیح و تـەحمیدو تهلیل و تـەکبیر) کردن

تـەسبیح واتـه (سبحان الله) کردن ، وه تـەحمید واتـه (الحمد لله) ، وه تـەهلیل واتـه وتنـی (لا إله إلا الله) ، وه تـەکبیر واتـه (الله أكبر) کردن .

1ـ پێغەمبەری خوا دروودی خوای لێبێت دەفەرموێت : (من قال : (سبحان الله وبحمده) في يوم مائة مرة حطت خطاياه ولو كانت مثل زبد البحر) ، واتە : هەر کەسێک لە ڕۆژێک دا (سەد) جار بڵێ پاکی و بێ گەردی و ستایش بۆ خوایە ، ئەوا گوناهەکانی دەسڕێتەوە ئەگەر چی وەکو کەفی دەریاش وابێت .

2ـ پێغەمبەری خوا دروودی خوای لێبێت دەفەرموێت : هەر کەسێک لە ڕۆژێکدا سەد جار بڵێ : (من قال لا إله إلا وحده لا شريك لهُ ، لهُ الملك ، ولهُ الحمدُ ، وهو على كل شيء قدير) واتە : هیچ پەرستراوێک نی یە جگە لە (اللـه) تاکی بێ هاوەڵەو موڵک و ستایش بۆ ئەوەو بەسەر هەموو شتێک دا بە توانایە ..... ئەوا بە ئەندازای ڕزگارکردنی کۆیلەیەک چاکەی دەست دەکەوێت و (سەد) چاکەی بۆ دەنوسریت و(سەد) گوناهی لێ دەسڕێتەوەو کەس بە پاداشتی لەم چاکترەوە نایەت مەگەر کەسێک لەم زیاتر بکات .

3ـ پێغەمبەری خوا دروودی خوای لێبێت دەفەرموێت : (كلمتان خفيفتان على اللسان ، ثقيلتان في الميزان حبيبتان إلى الرحمن : سبحان الله وبحمده سبحان الله العظيم) واتە : دوو ووشە هەن کە لەسەر زووبان سوکن و لە تەرازووی کردەوەکاندا قورسن و بەلای خواوە خۆشەویستن ئەویش بریتی یە لە ووتنی : پاکی و بێ گەردی و ستایش بۆ خوایە ، پاکی و بێ گەردی بۆ خوای مەزن .

4ـ لە أبي أيوب الانصاری ڕوزای خوای لێبێت : پێغەمبەری خوا دروودی خوای لێبێت فەرمووی : (من قال لا إله إلا وحده لا شريك لهُ ، لهُ الملك ، ولهُ الحمدُ ، وهو على كل شيء قدير عشر مرات . كان كمن أعتق أربعة أنفس من ولد إسماعيل) واتە : هەر کەسێک دەجار بڵێ : هیچ پەرستراوێک نی یە بەهەق جگە لە (اللـه) تاکی بێ هاوەڵە و موڵک و ستایش بۆ ئەوەو بەسەر هەموو شتێک دا بە توانایە ، وەکو ئەوە وایە کە چوار کەسی لە نەوەکانی ئیسماعیل پێغەمبەر (علیـه الصلاة والسلام) ئازادو ڕزگارکردبێت .

5ـ پێغەمبەری خوا دروودی خوای لێبێت دەفەرموێت : (لأن أقول سبحان الله ، والحمد لله ،ولا إله إلا الله ، والله أكبر ،أحب إلى مما طلعت عليه الشمس) ، واتە : ئەگەر بڵێم پاکی بێ گەردی وستایش بۆ خوا و هیچ پەرستراوێک نی یە

بەهەق جگە لە (اللە) و خوا گەورەیە ، خۆشترە بەلامەوە لە هەموو ئەو شتانەی کە خۆر بەسەری دا هەڵدێ .

6ـ سەعەد ڕەزای خوای لێبێت دەفەرموێ : ئێمە لە خمەت پێغەمبەری خوادا درוودی خوای لێبێت بووین فەرمووی : (أيعجز أحدكم أن يكسب كل يوم ألف حسنة فسأله سائل من جلسائه كيف يكسب أحدنا ألف حسنة ؟ قال : يسبح مائة تسبيحة ، فيكتب له ألف حسنة أو يحط عنهُ ألف خطيئة) واتە : ئەیا کەس لە ئێوە هەیە بێ توانا بێ لەوەی کە هەموو ڕۆژێ هەزار چاکە دەست بخات بۆ خۆی ؟ یەکێ : لەوانی کە دانیشتبوو پرسیاری لێ کرد : چۆن یەکیک لە ئێمە دەتوانێ هەزار چاکەی دەست بکەوێ ؟ فەرمووی : سەد تەسبیحات (سبحان الله) بکات هەزار چاکەی بۆ دەنوسرێ ، یان هەزار گوناهی لێ هەڵدەوەرێت .

7ـ لە جابر خوا لێی ڕازی بێت فەرمووی : پێغەمبەری خوا درוودی خوای لێبێت فەرمووی : (من قال سبحان الله العظيم وبحمده غرست له نخلة في الجنة) ، واتە : هەر کەسێک یەک جار بڵێ پاکی و بێ گەردی و ستایش بۆ خوای مەزن ، دارخورمایەکی لە بەهەشت دا بۆ دارِوێت .

8ـ لە عبداللە ی کوڕی قیسەوە ڕەزای خوای لێبێت : (قال صلى الله عيه وسلم : يا عبد الله بن قيس ألا أدلك على كتر من كنوز الجنة ؟ فقلت:بلى يا رسول الله ، قال : قل لا حول ولا قوة إلا بالله) ، واتە : ئەی عبداللەی کوری قیس ئایا گەوهەرێک لە گەوهەرەکانی بەهەشتت پێ بڵێم ؟ وتم : بەڵێ ئەی پێغەمبەری خوا ، فەرمووی : بڵێ هیچ گۆڕان و هێزێک نی یە مەگەر بە خوای گەورەوە .

9ـ لە سعدی کوڕی وقاص ڕەزای خوای لێبێت فەرموی : (جاء أعربي إلى رسول الله صلى الله عيه وسلم فقال: علمني كلاماً أقوله : قال " قل لا إله إلا الله وحده لا شريك لهً ،الله أكبرُ كبيراً ، والحمد لله كثيراً ، سبحان الله رب العالمين ،لا حول ولا قوة إلا بالله العزيز الحكيم " قال فهؤلاء لربي فما لي ؟ قال : " قل: اللهم اغفر لي ،وارحمني ،واهدني وارزقني) واتە : دەشتەکی یەک هاتە خزمەت پێغەمبەر درودی خوای لێبێت فەرمووی : ووتەیەکم فێربکە کە بیڵێم ، فەرمووی : بڵێ هیچ

پەرستراوێک نی یە بەهەق جگە لە (اللە) تاکی بێ هاوبەشە ، خوا گەورەیە زۆر ستایشی خوا دەکەم ، پاکی و بێ گەردی بۆ پەروەردگاری جیهانیانەو هیچ توانایەک نی یە مەگەر بە خوای دەسەڵاتداری کاربەجێ وە ، دەشتەکی یەکە ووتی : ئەمانە بۆ (ستایش کردن) ی پەروەردگارمە ، ئەی چی بۆ (نزاو پاڕانەوە) ی خۆمە : بڵێ : خوایە لێم خۆش بەو ڕەحمم پێ بکەو ڕێنمایم بکەو ڕۆزیم بدە .

10 ـ طارقی ئەشجەعی دەفەرموێ : پێغەمبەری خوا درودی خوای لێبێت فەرمووی : (كان الرجل إذا أسلم علمه النبي صلى الله عليه وسلم الصلاة ثم أمره أن يدعو بهؤلاء الكلمات :" اللهم اغفر لي، وارحمني ،واهدني ، وعافني وارزقني) ، واتە : ئەگەر هەرکات پیاوێک موسوڵمان بوایە پێغەمبەری خوا درودی خوای لێبێت فێری نوێژی دەکردو پاشان فەرمانی پێ دەکرد کە بەم ووشانە بپاڕێتەوە : خوایە لێم خۆش ببەو ڕەحمم پێ بکەو ڕێنمایم بکەو بمپارێزەو ڕۆزیم بدە .

11 ـ پێغەمبەری خوا دروودی خوای لێبێت دەفەرموێت: (الباقيات الصالحات : سبحان الله والحمد لله ، ولا إله إلا الله ،والله أكبر ،و لا حول ولا قوة إلا بالله) ، واتە : ئەو چاکانەی کە دەمێنێتەوە بریتی یە لە ووتنی : پاک و بێ گەردی بۆ خوایە و ستایش بۆ خوایەو هیچ پەرستراوێک نی یە بەهەق جگە لە (اللە) و خوا گەورەیەو گۆڕان و هێزێک نی یە مەگەر بەخوای گەورە .

پێغەمبەری خوا چۆن تەسبیحاتی دەکرد ؟

(عن عبد الله بن عمرو رضي الله عنهما قال : "رأيت النبي صلى الله عليه وسلم يعقد التسبيح بيمينه) ؛ واتە : پێغەمبەری خوام بینی بە دەستی ڕاستی تەسبیحاتی دەکرد .

(لە یەسیرەی ژنە صەحابەی بەڕێزەوە ڕەزای خوای لێبێ ڕیوایەت کراوە کە پێغەمبەری خوا درووی خوای لێبێ فەرمانی پێ کردووم کە ئاگایان لە تەسبیحات و بە بەرزو پیرۆزی ڕاگرتنی خوای گەورە بێت و بە (ئەنامیلەکانیان) ئەنجامی بدەن (کە بریتی یە لەو ئاوساویانەی کە لەسەری هەموو پەنجەیک دا هەیە) چونکە لە ڕۆژی دوایی دا پرسیاریان لێ دەکرێت و دێنرێنە گۆو دەبنە شایەت .

سەرچاوەکان :

لە ذیکرەکانی ڕۆژانە لە قوریان و سوننەتدا... حەمزە بەرزنجی

حصن المسلم ..... القحطاني

أذكار الصباح والمساء .... الدكتور عبدالله عزام

صحيح الكلم الطيب ... لشيخ الاسلام ابن تيميه

www.regayrasty.com